

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

HRISTOS A ÎNVIAT

Gînduri de Paști

Ziua Învierii Domnului este marea sărbătoare a întregii lumi creștine; pretutindeni și totdeauna ea se înfățișează ca împărăteasă a zilelor, ca praznic al praznicelor și sărbătoare a sărbătorilor. Nicăieri însă bucuria învierii nu este mai adînc simțită și mai intens trăită ca în Biserica noastră Ortodoxă.

În adevăr, prăznuind după datină Învieria Domnului, în memoria noastră se reîmprospătează, an de an, tot ceea ce noi știm despre cele din urmă zile ale Mîntuitorului pe pămînt, despre trecerea Sa de la moarte la viață, despre ridicarea Sa la mărirea pe care a avut-o „mai înainte ca lumea să fie” (Ioan 17, 5). În același timp, fiind uniți în duh cu Domnul nostru Iisus Hristos, noi trăim acum, împreună cu El, patimile și înfricoșata Sa moarte pe cruce, învierea și preamărirea Sa. „Ieri m-am răstignit împreună cu Hristos, astăzi împreună cu El mă preamăresc, — așa mărturisim noi, zilele acestea, de aproape două mii de ani —; ieri am murit împreună cu Hristos, astăzi împreună cu El dobîndesc viața; ieri împreună cu El m-am îngropat, astăzi împreună cu El mă ridic din morți”. Trăirea aceasta duhovnicească a învierii lui Hristos de către noi dă sărbătorilor de Paști o semnificație religioasă cu totul excepțională.

Niciodată noi nu ne simțim mai aproape de Dumnezeu și niciodată nu ne simțim mai strîns uniți unii cu alții ca în ziua Învierii Domnului. La această manifestare a unității noastre lăuntrice se asociază alături de oștile îngerești, însăși firea neînsuflită, participînd deopotrivă la bucuria împăcării tuturor cu Dumnezeu, prin Hristos Cel înviat din morți.

O pace adîncă domnește acum pretutindeni. Ingerii o cîntă în ceruri și oamenii o învederează, îmbrățișîndu-se frățește. Iar în atmosfera aceasta de primăvară, cînd toate clocotesc de viață, însăși făptura necuvîntătoare își exprimă, în felul ei, dorința de a scăpa de sub robia pieririi pentru a se bucura „de libertatea mării fiilor lui Dumnezeu” (Rom. 8, 21).

„Acum valurile mării cu țarmurile se îmbrățișează, — zice Sfîntul Grigorie de Dumnezeu Cuvîntătorul —, norii cu raza soarelui, vîzduhul cu vînturile, glia cu roadele sale; acum livezile se umplu de mirezme și semințele încolțesc”.

Să sărbătorească deci Învieria Domnului „cerurile cerurilor... vestind mărirea lui Dumnezeu, — zice Sfîntul Ioan Gură de Aur...; să sărbătorească și îngerii și arhanghelii...; să sărbătorească și mulțimile de stele, arătîndu-ne pe Cel ce a răsărit mai înainte de luceafăr; să sărbătorească și aerul... și apa mării... și pămîntul care s-a spălat cu sînge sfînt; să sărbătorească și tot sufletul omenesc care prinde iarăși viață spre o nouă naștere prin înviere”.

Ca în fiecare an, luminatul praznic al Învierii Domnului ne adună iarăși în sfin-

(Continuare în pag. a 2-a)

† IUSTIN

Arhiepiscop al Bucureștilor
Mitropolit al Ungrovlahiei
și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

BUCURIA ÎNVIERII

„Veniți să ne închinăm Sfintei Învieri a lui Hristos! Că iată, a venit prin cruce bucurie la toată lumea!”

La plinirea vremii, adevărind litera Scripturilor și duhul prorociilor, întunericul iadului a fost biruit, Cel Unul Născut „cu moartea pre moarte călcînd”, lumina cea neînsărată a Sfintei Învieri s-a revărsat asupra întregii firi. „Primăvara dulce” înmiresmează dumbrăvile înflorite ale întregii creștinătăți, vestind în cer și pe pămînt Pace și Bucurie.

Nimic nu rămîne în univers străin și în afara harului mîntuitor al Sfintei Învieri. Întreaga făptură este chemată la armonie, unitate și conlucrare. Ființa lăuntrică a omului este renăscută și chemată să se împărtășească din bucuria cerească. Prin tainica putere a Sfintei Învieri, toate cele ce au apăsător și au robit sufletul creștin sînt biruite și înlăturate.

Rostind „Învățătura pentru bucuria zilei”, înțeleptul Varlaam mitropolitul deslușea în chipul cel mai limpede înțelesul acestei bucurii universale al renașterii și eliberării întru duh pe care o aduce Sfînta Înviere a Domnului: „În loc de mîhnire, vine nouă bucurie; în loc de frică, pace; în loc de robie, libertate... Toate semințele și toate limbile vă veseliți astăzi, că astăzi mîntuirea voastră se arată!”

Mîntuirea neamului omenesc „s-a arătat” prin jertfa pe cruce a Domnului nostru Iisus Hristos; Sfintele Sale Patimi sînt prețul răscumpărării noastre din păcat; cu acest preț „ne-a născut din nou, spre nădejde vie” (I Petru 1, 3).

Plin de înfrustrare și de adînci suferințe a fost drumul către bucurie.

Înainte Sfintelor Patimi, destăinuind ucenicilor Săi despre apropierea ceasului cînd nu va mai fi cu ei, Mîntuitorul i-a îmbărbătat, făgăduindu-le că purtarea Sa de grijă nu va înceta nici o clipă și nu vor fi singuri, pentru că le va trimite pe Mîntuitorul și Duhul Adevărului, care îi va călăuzi și va mărturisi despre El. În Cuvîntarea de despărțire le-a cerut să nu se tulbure în inima lor, să rămînă neclintîți în credință. Cuvîntarea de despărțire a fost testamentul prin care Mîntuitorul le încredința lor răspunderea cea mare pentru întregul neam omenesc; dar a pecetluit acest testament cu floarea cea nepieritoare a speranței, semn al blîndeții dumnezeiești și al nemărginitei iubiri, făgăduind ucenicilor Săi darul de cel mai mare preț, cel al bucuriei: „Voi sînteți triști, dar iarăși vă voi vedea și se va bucura inima voastră și bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi” (Ioan 16, 22).

Adînc întristați au fost ucenicii pentru cele destănuite de Învățătorul lor. Cu inimile zdrobite de durere au fost ei, Sfînta Maică a Domnului și toți cei ce credeau în El văzînd

(Continuare în pag. a 2-a)

† NESTOR
Mitropolitul Olteniei

Învieria lui Hristos — învieria noastră

„Astăzi este pe pămînt bucurie; astăzi este în cer bucurie...” „Acum saltă de bucurie îngerii, acum se veselesc Arhanghelii, acum Heruvimii și Serafimii prăznuiesc împreună cu noi sărbătoarea de azi. Nu se rușinează de noi care sîntem împreună robi cu ei, ci se bucură împreună de bunătățile noastre. Deși harul primit de la Stăpîn este al nostru, totuși bucuria este comună și acelora și nouă.”

Prin aceste cuvinte Sfîntul Ioan Gură de Aur, învăța pe ascultătorii săi că praznicul Învierii Domnului este cel mai mare praznic al Creștinătății. Este praznicul de bucurie negrăită care unește cerul cu pămîntul într-o armonie divină, restabilind firea omenească apăsată de întunericul păcatului și chemînd-o să prăznuiască împreună cu Hristos Cel înviat marea bucurie a biruinței vieții asupra morții, a biruinței luminei asupra întunericului.

Prin Adam a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea. Deci plata păcatului este moartea, iar pentru că omenirea n-a fost creată ca să fie lăsată pradă morții, pronia dumnezeiască a rînduit Învieria cea de-a treia zi. Hristos-Dumnezeu n-a păcătuit dar a murit, ca și Adam cel care păcătuisese. Moartea Celui răstignit pe crucea Golgotei se deosebește de moartea lui Adam cel care păcătuisese, deoarece jertfa de pe Cruce are ca scop izbăvirea din legăturile morții a omenirii căzute în păcat.

Jertfa de pe Cruce adusă de bunăvoie de către Hristos pentru mîntuirea noastră culminează cu bucuria Învierii Celei de-a treia zi, care simbolizează învierea noastră. Jertfa de pe Cruce este rezultatul iubirii nemărginite a lui Dumnezeu față de oameni. Căci mărirea iubirii se măsoară după capacitatea de jertfă pe care ți-o însuflă. Și cea mai mare iubire este aceea care e capabilă să meargă pînă la jertfarea vieții pentru salvarea semenului.

Însuși Mîntuitorul spune ucenicilor înainte de patimile Sale: „Iubire mai mare decît aceasta nimeni nu are, ca cineva să-și pună sufletul său pentru prietenii săi” (Ioan 15, 13). Și iată, pe Cruce se descoperă adîncul necuprins al iubirii Tatălui, al iubirii lui Iisus față de noi. Că „așa a iubit Dumnezeu (Tatăl) lumea că pe Fiul Său Unul Născut l-a dat ca tot cel ce crede în El să nu piară ci să aibă viața veșnică” (Ioan 3, 16). Și așa de mult a iubit Iisus Hristos lumea că a acceptat să primească răstignire și moarte, să-și dea sufletul Său pentru a ne elibera din robia păcatului și a morții și a ne deschide calea sfințeniei și vieții veșnice. Căci dacă Hristos a înviat și noi vom învia. Aceasta este taina mîntuirii noastre.

Patimile și moartea lui Iisus nu sînt semnul neputinței, ci al puterii, al puterii supreme, căci în El ne întîmpină cu maximă intensitate flacăra nestinsă a unei iubiri divin-umane, a iubirii veșnice. Brațele întinse pe Cruce sînt brațele iubirii care îmbrățișează întreaga omenire, întreg

(Continuare în pag. a 2-a)

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Gînduri de Paști

(Continuare din pag. 1)

tele noastre biserici pentru a vedea cu ochii inimilor noastre pe Domnul nostru Iisus Hristos înveșmîntat în lumina învierii Sale. Această tainică lumină ne învâluie pe noi toți, descoperindu-ne certitudinea ocrotirii noastre părintești de către Dumnezeu, a cărui mină caldă o simțim deasupra capului nostru, și întărind legăturile frățești dintre noi toți cei ce aparținem aceluiași neam și aceleiași Biserici.

Furtunile care s-au abătut deseori în trecut peste cerul senin al țării noastre au determinat pe mulți români să își caute așezare statornică în alte colțuri ale lumii. În comparație cu alte popoare, numărul românilor care trăiesc în afara hotarelor țării nu este deosebit de mare. Numele lor bun este recunoscut însă pretutindeni. Hărnicia, cinstea și generozitatea lor se împerechează cu îndemnarea artistică, spiritul creator și ascuțimea gîndirii; iar devotamentul față de patria care i-a înfiat conviețuiește armonios în sufletele lor cu dragostea de țara lor de origine. Ei și-au păstrat credința ortodoxă, frumosele noastre datini și obiceiuri vechi, trăind ca acasă în îndepărtata lor patrie. Odată cu acestea ei și-au păstrat conștiința lor de români.

Cei de acasă și cei care se află printre străini se gîndesc desigur, fără încetare, unii la alții. Își împărtășesc, după împrejurări, bucuriile și necazurile; la nevoie, în măsura posibilităților, se ajută între ei.

Mai mult însă ca în oricare zi a anului, ziua Învierii Domnului ne înmănușează gîndurile și ne topește simțirile pentru a trăi laolaltă marea bucurie a învierii.

În viață avem bucurii de tot felul. Toate însă sînt trecătoare. Singura bucurie care este nepieritoare este bucuria de a trăi în veșnicie, cu Hristos, în sinul Părintelui nostru Dumnezeu. La această bucurie se gîndește Mintuitorul atunci, cînd spunea ucenicilor Săi, scurtă vreme înainte de moartea Sa: „Amin, amin, graiesc vouă: veți plînge și vă veți tîngui... Veți fi în înțrîstare, dar iarăși vă voi vedea și se va bucura inima voastră și bucuria voastră nimeni nu va lua-o de la voi“ (Ioan 16, 20—22).

Într-adevăr, marea bucurie de a viețui cu Hristos, Fiul lui Dumnezeu, copleșește orice altă bucurie. Este bucuria de a trăi viața care izvorăște din învierea Mintuitorului; este bucuria de a trăi dumnezeiește.

Aceasta este bucuria pe care noi, românii de pretutindeni, o trăim acum, ca fii ai aceluiași neam și ai aceleiași Biserici, simțindu-ne unii altora „mădulare“, după cuvîntul Sfîntului Apostol Pavel. Contopindu-ne simțirile, sîntem împreună lucrători a tot ceea ce realizează toți; cei de acasă ne facem părtași a tot ceea ce înșăptuiesc cei de afară, printre străini, agonisindu-și numele lor cel bun de români, iar cei de peste hotare se fac părtași de roadele muncii celor de acasă pentru dezvoltarea, întărirea și înflorirea patriei noastre comune. Tot ceea ce este românesc ne aparține tuturor.

Îndreptîndu-mi acum gîndul către toți cei ce se găsesc aproape sau departe de țară, le trimit arhieriasca binecuvîntare și părintească îmbrățișare, întîmpinîndu-i, după datină, cu vestirea „Hristos a înviat!“

Noi, cei din Duminica Tomii

De două mii de ani ne purtăm prin lume cu Toma de mîină și nu știm prea bine de ce i se spunea Geamănul și prea tîrziu ne dăm seama că-i sîntem de-o potrivă. Frate de necredință și îndoială, de înfrigurări și așteptare, de cutremur și îngenunchere, el rămîne obsesia noastră perpetuă și intruparea neputinței noastre de a accepta Bucuria dintr-odată și fără echivoc.

Există nu numai o dramă a Patimilor, ci și una — mai puternică — a Învierii, și ea se consumă, totodată, în sufletul lui Toma. În trei trepte se consumă, toate ale lui Toma: el află și nu-i vine să creadă; vede și încă se îndoiește; se înfrînge și biruie.

Nuantele sinta revelatorii. Toma nu e necredincios prin structură, ci mai degrabă ipostaza omului care exclamă: e prea frumos ca să fie adevărat! El nu e un împietrit, cum devenise — de pildă — Iuda. El nu refuză să creadă; el e doar copleșit de obiectul credinței lui virtuale. Fenomenul Învierii i se pare colosal. Poate că e singurul dintre ucenici care intuiește implicațiile ei cosmice. Toma știe că adevărul trebuie să existe în sine, dar îl imploră să-i devină certitudine, adică adevărul lui, personal. Cei zece îi spun: am văzut pe Domnul. El nu le pune la îndoială spusele, ci doar puțința ochilor lor de a nu se fi înșelat. De aceea, el se hotărăște să facă apel la simțul tactil, cel mai material dintre cele cinci. Aceasta, în ipoteza că Domnul i se va arăta și lui.

Toma îl vede pe Domnul. Și totuși se îndoiește de adevărul Lui. Nu se încrede în simțul văzului. El știe ce poate fi o vedenie, o halucinație, o iluzie optică, o sugestie în masă. Prevăzuse impasul, era pregătit. Nici nu era el întîiul șovăielnic. Oare Petru nu se îndoie de Cel ce umbla pe ape? Oare același Petru nu se îndoie de dumnezeirea Celui stîlcit în bătaie? Oare Maria Magdalena nu i se plîngea Grădinarului că i se furase Stăpînul din mormînt? Toma ședea în fața lui Iisus cu povara — adînc omenescă — a tuturor îndoielilor Vechiului și Noului Testament. Îndoiala e jumătatea drumului dintre credință și necredință și poate duce ori la una, ori la cealaltă. Împietritul, refuză de-o potrivă și adevărul și certitudinea. El nu solicită miracolul, iar cînd acesta se produce totuși și-i oferă evidența, el va exclama: cu domnul demonilor îi scoate pe demoni. Toma e un necredincios numai prin aceea că, bîntuit de îndoială, are neșabuirea de a solicita minunea sensibilă. El nu cunoaște credința pură și încă nu a învățat că minunea demonstrativă e argumentul vulgar al lui Dumnezeu pentru spiritele inferioare. Este el un spirit inferior? Pînă la acest prag cel puțin, așa se arată. Dar Domnul îl cunoaște mai bine pe Toma și, înainte ca acesta să-și fi rostit cererea, întinde palmele spre el, îi oferă urmele cuielor și urma sulitei și...

Aici e minunea! Nu ni se spune că Toma ar fi ajuns să atingă cu degetul rînilor Domnului. Gestul însuși al lui Iisus de a i se supune sensibil îi sfărîmă îndoiala și-l prăbușește în genunchi. El nu se poate încovoia la treapta spiritului de jos. E un biruitor lăuntric: rînilor Domnului sînt și ale lui Toma, Domnul este și al lui Toma.

(Continuare în pag. a 6-a)

Arhim. B. V. Anania

Învierea lui Hristos — învierea noastră

(Continuare din pag. 1)

cosmosul, ca să ne ridice de pe pămînt la cer, din vremelnicie la veșnicie, din moarte la viață prin Învierea Sa.

Creștinismul este religia vieții. Învierea cea de-a treia zi este prin excelență praznicul vieții. Învierea este biruința vieții asupra morții. Prin înviere puterea neistovită a vieții pășeste biruitoare veac de veac și se revarsă în veșnicie. Nu moartea are ultimul cuvînt, ci viața: aceasta este vestea cea mare și plină de bucurie, care se revarsă din bucuria învierii în inima fiecărui credincios, în inima fiecărui om. Viața este mai tare ca moartea.

Prin Înviere, ne spune Sfîntul Ioan Gură de Aur, am fost făcuți nemuritori din muritori. Tot prin Înviere Adam cel căzut s-a sculat și împreună cu el tot neamul omenesc a fost izbăvit și din înfrînt a devenit biruitor, biruitor asupra morții împreună cu Viața care s-a sculat din mormînt a treia zi. Căci Hristos cel înviat a înviat împreună cu Sine tot

neamul omenesc de la Adam încoace, firea omenească a fost eliberată din robia păcatului și a fost întoarsă la noblețea de mai înainte.

Astăzi toată făptura se bucură și se veselește în armonie și unitate deplină, căci luminatul praznic al Învierii lui Hristos a ridicat pe om la statura lui Hristos, cum zice marea Apostol al neamurilor. Căci „cîți în Hristos v-ați botezat în Hristos v-ați și îmbrăcat“ (Galateni 3, 27).

Dacă prin botez ne-am îmbrăcat în Hristos, prin Înviere ne-am suit împreună cu Hristos în raiul cel ceresc unde ne-am înveșmîntat cu haina cea neprihănită a luminii izvorîte din Învierea Sa. Acestea sînt bucuriile Învierii, aceasta este marea iubire de oameni a Stăpînului, aceasta este marea purtării Sale de grijă.

Învierea lui Hristos nu este numai praznicul vieții, al biruinței vieții asupra morții, ci este și praznicul nemăsuratei iubiri a lui Dumnezeu față de

oameni, iubire care stabilește armonia între om și Dumnezeu, armonia pe care căderea în păcat a omului a tulburat-o. Prin însăși firea lucrurilor în natură există o armonie. În această armonie a naturii Dumnezeu a creat omul — coroană a tuturor făpturilor — care să se bucure de toate cele ce sînt pe pămînt. Și fiindcă omul prin păcat a făcut să se tulbure armonia dintre el și Creatorul său, Dumnezeu în marea Sa iubire față de oameni a trimis în lume pe Fiul Său cel Unul Născut, care avea să sufere moarte pe Cruce pentru mîntuirea întregii omeniri pe care a ridicat-o din întunericul păcatului prin Învierea Sa.

Ziua Învierii ne cheamă să ne luminăm cu prăznuirea și unii pe alții să ne îmbrățișăm cu dragoste cu care însuși Hristos-Domnul a îmbrățișat întreaga omenire. În lumina Evangheliei lui Iisus Hristos nu este rob nici slobod, ci toate și întru toți Hristos.

morții prin jertfa Mintuitorului Iisus Hristos, să avem neobosită rîvnă de a dobîndi fericirea veșnică. Primind lumină din dumnezeiasca lumină a Sfintei Învieri, sîntem redați vieții celei adevărate și ne pătrundem de esența bucuriei cerești, prin tainica revărsare a harului.

Astfel, bucuria Sfintei Învieri este simțămîntul creștin unic și sublim al sălășluirii Mintuitorului în sufletele noastre.

Înălțătoarele ceasuri de rugăciune, laudă și slavă adusă de noi Învierii Domnului sînt prinosul smerit pentru nemărginita milostivire, pentru bună-tatea și dragostea cu care Dumnezeu privește spre noi. Înălțăm rugăciune de mulțumire pentru că prin bucuria Sfintei Învieri sufletul nostru primește izvor de putere vie, de tărie cerească, de încredințare în biruința adevărului și binelui, a păcii și dreptății, propovăduite de Mintuitorul lumii și de urmașii Săi. Iar acestea toate sînt hrană duhovnicească pentru ființa noastră lăuntrică și lumină întru înțeleptire — spre a cunoaște, a deosebi și a împlini prin „înnoirea minții“, după îndemnul Apostolului neamurilor, „voia lui Dumnezeu, ceea ce este bun și plăcut și desăvîrșit“ (Romani 12, 2).

BUCURIA ÎNVIERII

(Continuare din pag. 1)

du-L răstignit și „apunînd cu trupul“; sub zăbranicul mîhnirii au fost adînciți pînă li s-a vestit minunea Învierii.

După mărturia Sfintelor Evanghelii, un simțămînt copleșitor și fără asemănare i-a cuprins pe toți cei care au avut fericirea de a fi martorii primelor arătări și întîmpinări ale Domnului Hristos după Învierea Sa. Cunoșcînd înfricoșarea și umirea lor față de dumnezeiasca minune și măreția tainei de nepătruns a Învierii, Mintuitorul i-a întîmpinat cu același cuvînt de liniștire. Cînd Sfintele femei mironosițe se grăbeau „cu frică și cu bucurie mare“ să spună ucenicilor cele vestite de inger, însuși Mintuitorul le-a întîmpinat zicînd: „Bucurați-vă!... Nu vă temeți!“ (Matei 28, 9—10). Arătîndu-Se apoi Sfîntilor Apostoli, de asemenea a căutat să le risipească teama: „Pace vouă!... Eu sînt, nu vă temeți!“ (Luca 24, 36). Bucurie și Pace, au fost primele cuvinte rostite de Domnul Iisus Hristos către cei cărora S-a arătat după Înviere.

Preschimbarea întristării în bucurie, a fricii în pace, pacea și bucuria lăuntrică a fiecărui suflet precum și între oameni sînt darurile de neprețuit din care ne împărtășim creștinește prin Sfînta Înviere a Mintuitorului. Bucuria adevărată nu poate înflori deplin decît în grădina păcii. Pacea nu poate rodi nimic mai de preț, mai nepieritor, decît bucuria.

În viața de fiecare zi a creștinului, bucuria Sfintei Învieri, la care s-a făcut părtaș, trebuie să fie mereu lucrătoare și mult roditoare. Rîvnind să înainteze către virtute, creștinul află bucuria cea mare în împîinirea voii Domnului și în străduința de a fi mereu folositor aproapelui. Urmind îndemnul și pilda Sfîntilor Părinți el se bucură cu tot sufletul de bucuria celorlalți și este fericit atunci cînd poate face celorlalți bucurie. Deosebit de adîncă este bucuria creștinului care slujește aproapelui său cu dragoste și bunăvoință deplină, pînă la jertfirea de sine.

Știindu-ne noi răscumpărați din robia păcatului și din stăpînirea

De Sfintele Paști

Viața ca dar divin

Minunea Învierii Domnului, pe care o prăznuim în fiecare an în fapt de primăvară, este asemenea unui far luminos ce se așază la marginea celor două călătorii: una în viața de acum, alta în viața de dincolo de zare.

Ea răspunde pentru creștinii la marile întrebări ale vieții și morții.

Ce este viața și ce este moartea s-au întrebat de-a lungul vremii oamenii. Ei au reușit să dezvăluie câte un val de pe aceste două „mistere”. Dar ele continuă să rămână întrebări care frământă pe om mereu. Nașterea, viața și moartea sînt semne care au încă multe necunoscute.

Minunea Învierii Domnului dezleagă pentru credincioși „tainei vieții și tainei morții”. Ea ne ajută să medităm mai adînc asupra sensului și rostului vieții în lume, asupra îndatoririlor ce le avem față de Dumnezeu, față de noi înșine și față de semenii noștri.

Îndeosebi două mari învățăminte religioase se impun în acest praznic pentru creștinii. Mai întii, acela că viața noastră e un dar de la Dumnezeu și că ea este atît de prețioasă înaintea lui Dumnezeu încît a trimis în lume pe însuși Fiul Său, ca să ne ajute să o legăm cu veșnicia. În al doilea rînd, praznicul Învierii Domnului ne arată cît de mult sîntem datorii să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru acest neprețuit dar și cît de mult trebuie să facem din viața noastră o slujbă de dăruire pentru binele semenilor cu care trăim împreună.

La întrebarea fundamentală: ce este viața? credința, fără să se opună altor încercări de a o defini, răspunde: viața este un dar de la Dumnezeu. Venim prin suflul nostru nemuritor de la Dumnezeu, viețuim cu ajutorul Lui și ne întorcem acasă la El, Părintele nostru cel ceresc. Avem o îndoită chemare, o îndoită cetățenie. Sîntem fii ai Cerului și fii ai acestui pămînt strămoșesc. Viața se desfășoară pe aceste două coordonate.

Prin Învieria Sa din morți, Iisus ne-a arătat că moartea nu are ultimul cuvînt asupra vieții, nu este punctul definitiv cu care se încheie viața, ci doar o virgulă care desparte cele două părți ale aceleiași fraze: viața de aici și viața de dincolo. Sau cum spune un poet din zilele noastre: „Din om cînd moare, piere numai chipul. Dar neatinse trăiește Arhetipul” (Al. Filipide).

Dacă stăm bine și analizăm ce sîntem, de unde venim și unde mergem, ne dăm seama că sîntem „darul lui Dumnezeu” și că viața este o arenă în care noi călătorim spre înțînirea cu El. A te naște înseamnă a intra în lume. A trăi înseamnă a crește, a progresa, a înainta spre perfecțiune, spre desăvîrșire. Iar a muri înseamnă a te întoarce acasă. Hristos a venit în lume să ne arate această dimensiune și acest sens al vieții. El ne-a arătat calea care duce spre înviere, pentru că numai El a spus despre Sine: „Eu sînt Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6).

Cînd primim un dar de la părinți sau prieteni îl așezăm la loc de cinste, îl îngrijim, îl păstrăm cu scumpătate, pentru că el ne aduce aminte de cel ce ni l-a dat. El e semnul legăturii ce ne unește pe unii cu alții. Ori de cîte ori privim spre el ni se pare că vedem pe cel ce ni l-a dat. Tot așa este și viața noastră. Ea e darul lui Dumnezeu, ne-a dat-o ca să ne amintim de El, ca să-L mărturisim.

El ne-a dat viața ca să o îngrijim, să o prețuim și să o îmbogățim prin fapte bune. N-avem dreptul să ne batem joc de ea, să o coborîm și să o întinăm prin păcate. N-avem dreptul să desnădăjduim cînd ne aflăm în clipe grele. Nici să ne-o luăm pe a noastră, nici să încercăm a o lua sau a o micșora pe a altora. Viața, în lumina învățaturii creștine, nu este nici „comedie”, nici „tragedie”, este dar prețios al lui Dumnezeu, în fața căruia vom da seama de el.

Ne aducem aminte de pilda talanților, spusă de Mîntuitorul. Nici unul dintre slujitorii n-a rămas fără să primească vreun talant. Cei ce au primit mai mulți au trebuit să răspundă de mai mult. Dar fiecare trebuie să răspundă de inestimabilul talant al vieții și nu are dreptul să-l îngroape.

Viața nu poate fi înțeleasă ca o sumă de ani. Ea nu va'rează numai cîți ani ai trăit. Ca să fie „frumoasă” trebuie să fie biruitoare a tot ceea ce îi întuneacă strălucirea. Creștinis-

mul a refuzat să subscrie sentința unei morți absolute. El dă mărturie despre dorința și aspirația fierbinte ce este în om de a fi viu mereu, de a fi nemuritor.

Viața de aici e un preambul al vieții veșnice. În cuprinsul ei sîntem chemați să ne purtăm astfel încît să ajungem la ținta din urmă care este mîntuirea. În călătorie nu poți rămîne la orice han ce-ți iese în cale. Trebuie să ai mereu în gînd și în inimă destinația și țelul din urmă.

Din învățătura creștină că viața este un dar divin se desprind și alte învățături folositoare.

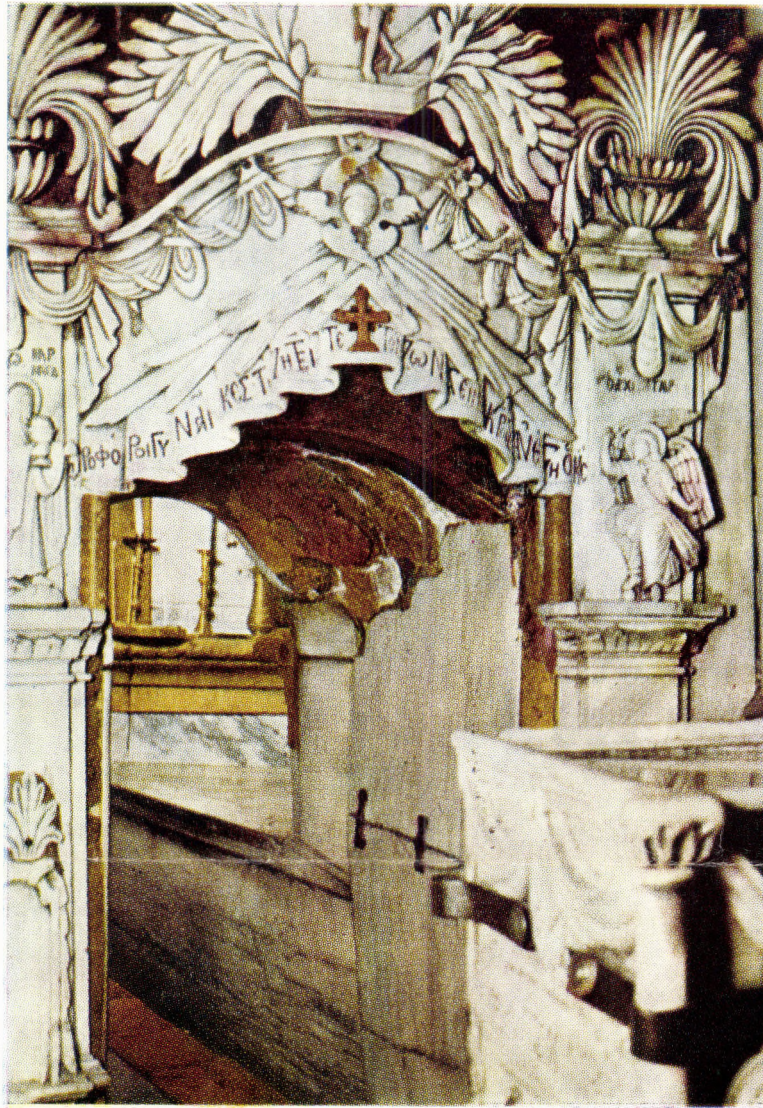
Sîntem unii altora darul lui Dumnezeu. Fiecare se cuvine să prețuim pe semenii noștri, cu care trăim, cu care muncim împreună, ca pe un dar al lui Dumnezeu. Copiii sînt pentru părinți darul lui Dumnezeu, de aceea ei trebuie crescuți și îngrijiiți ca atare. Ei nu pot fi abandonati sau lăsați să crească la voia întîmplării. De asemenea pentru copii părinții sînt darul lui Dumnezeu, pentru aceea se cuvine să-i asculte, să-i cinstească și să-i iubească. Soții sînt unii altora darul lui Dumnezeu, ei sînt dați unul pentru altul, pentru ca împreună să se poată desăvîrși și să-și împlinească rostul.

Nimeni nu poate prețui numai darul vieții lui propriu, fără să țină seama de darul vieții celorlalți.

Cît de frumoasă este viața într-o familie în care soții își pot spune unii altora: „Tu ești darul ce mi l-a dat Dumnezeu, ca împreună să ne putem face fericită viața.” Într-o asemenea familie nu ar mai apare atît de frecvente motive ale „nepotrivirii de caracter”.

(Continuare în pag. a 6-a)

† VASILE
Episcopul Oradiei

SFÎNTUL MORMINT

Vestigii sacre:

Mormîntul Domnului

Mărturie de netăgăduit a învierii Domnului, mormîntul gol a devenit cu timpul locul cel mai venerat de către toți creștinii. Încă din primele zile ale istoriei Bisericii, mîini pioase au îngrijit „altarul” acesta sfințit prin harul revărsat din trupul Celui care s-a jertfit pe Sine pentru ca pe toate să le așeze în starea de bunătațe de la începutul creației.

În legătură cu amplasarea sa, știm din Sf. Scriptură că se afla în apropiere de Golgota (Ioan 19, 41—42). Iar despre Golgota, Sf. Ioan Evangelistul ne spune că era „aproape de oraș” (cap. 19, 20). Tot în apropiere de oraș trebuie să fi fost atunci și mormîntul.

Alte date pe care ni le împărtășește Sf. Scriptură: mormîntul aparținea lui Iosif din Arimateea (Matei 27, 60); a fost săpat în stîncă (Matei 27, 60; Marcu 15, 46; Luca 23, 53); era precedat de o încăpere cu care comunica printr-o ușă joasă (Marcu 16, 5; Luca 24, 3; Ioan 20, 6). Peste această ușă a fost prăvălita o piatră mare (Matei 27, 60), care a fost petcutuită la cerera sinedriștilor.

După înălțarea Domnului la cer, mormîntul a fost cercetat și îngrijit cu multă evlavie de către mironosițe, Sf. Apostoli și ceilalți ucenici care L-au iubit și L-au urmat pe Domnul. Aceștia nu l-au putut lăsa în părăsire, cunoscînd minunea care s-a petrecut acolo. Aceiași rîvnă sfințită i-a însufletit și pe creștinii veacurilor următoare. Dărimarea Ierusalimului, de către romani n-a putut șterge din amintirea lor locul unde a zăcut trupul Mîntuitorului trei zile. Cînd Sf. Elena a venit în Palestina spre

a dezgropa din ruine vestigiile sacre ale creștinilor i-a fost destul de ușor să identifice mormîntul, deoarece toți localnicii știau cu precizie unde fusese. Din porunca ei și cu sprijinul împăratului Constantin s-au întreprins aici lucrări de zidire a unor monumente pe potriva însemnătății acestui obiectiv.

După mărturia lui Eusebiu de Cesareea (De vita Constantinii III, 34, P. G., 20, 1095) a fost înălțat un edificiu care acoperea deopotrivă Sfîntul Mormînt și Golgota și care se impunea prin frumusețea ornamentației și prețiozitatea materialului folosit. Dar, în anul 614, în timpul invaziei perșilor, edificiul a fost complet distrus. Un călugăr de la mănăstirea Sf. Teodor s-a apucat să-l refacă. Fiind lipsit de posibilitățile pe care le-a avut Constantin, el a întreprins o lucrare de proporții cu mult mai reduse. În locul vechii bazilici au apărut patru biserici distincte: cea a Sf. Mormînt, cea a Golgoetei, cea a descoperirii Sf. Cruci și cea dedicată Sf. Fecioare Maria, care acoperea probabil piatra ungerii. Aceste Biserici au dăinuit patru secole. În anul 1010 au fost distruse de califul Hakem. Ulterior au fost refăcute de mai multe ori.

În forma sa de azi, complexul eclezial al Sf. Mormînt datează din anul 1808. Atunci a fost înălțată aici o biserică imensă. Mormîntul propriu-zis se află în centrul rotondei prin care se termină spre vest această biserică. Este la 25 de metri spre nord-vest de Golgota, înglobată de asemenea în interiorul bisericii. Deasupra sa se înalță un edificiu în formă

de dreptunghiulară, la est și pentagonală la vest, care măsoară 8,25 m lungime, 5,55 m lățime și 5,50 m înălțime. Interiorul este îmbrăcat în marmoră albă și galbenă, iar exteriorul în plăci de piatră de culoare roșie. Fațada, îndreaptă spre răsărit, este decorată cu patru coloane răsucite. Interiorul este împărțit în două încăperi. Prima este capela îngerului, numită astfel pentru că aici a fost îngerul care a vestit mironosiștilor învierea Domnului (Matei 28, 2—7). În centrul acestei încăperi, pe un postament de marmoră albă se află o parte din piatra care închidea intrarea mormîntului. La extremitatea vestică a caplei se află o ușă înaltă de 1,33 m și lată de 0,66 m care conduce în cea de-a doua încăpere, care este mormîntul propriu-zis. Această încăpere are lungimea de 2,07 m și lățimea de 1,95 m. În partea dreaptă, se află roca pe care a fost așezat trupul Mîntuitorului. Spre a se evita dispariția ei datorită intervenției pelerinilor care luau din ea bucăți spre a le duce în țara lor de baștină, a fost nevoie să fie îmbrăcată complet în marmoră.

Urmele adînci săpate în pardoseala de piatră, dau mărturie despre valurile de închinători care s-au perindat fără încetare. Atîtea inimi vrăjite de farmecul învățaturii Mîntuitorului s-au lăsat purtate pe parcursul veacurilor spre acest loc, unde, la propriu, pămîntul s-a unit cu cerul. Lumina învierii se răsfrînge de acolo în toate zările întipărindu-se pe fețele celor care, cu credință tare, îl laudă pe Domnul străduindu-se, plini de iubire, slujirii semenilor.

Paștile în ținutul de legendă al Putnei

Sa Ștefan și merge în cer să răsplătească pe cei căzuți la Războieni, la Valea Albă sau Chilia pentru credința și biruința ce-au purtat-o pîzind glia și Legea strămoșească. Lîngă steagul cu icoana Mîntuitorului înviat, la Putna, stă alături și steagul cu Măria Sa Ștefan ieșind din mormînt, avînd într-o mînă stîlpare de mîslin, simbol al biruinții și milostivirii și-n cealaltă, sabia cu care a făcut dreptate neamului său.

N-a sosit miezul nopții și bisericile devin neîncăpătoare. În adîncă tăcere răsună deodată glasul clopotelor, vestind înveșmîntarea preoților în timp ce la strană, după rînduiala tipiconală, se cîntă Canonul învierii din Simbăta cea Mare. Ultimele licăriri de lumină apun. Cînd bătaia orologului vestește ora doisprezece, o nouă lumină se aprinde de preot din candela Sf. Altar și cu glas înflăcărat chiamă pe credincioși, rostind tradiționala formulă: „Veniți de luați lumină!” În glas de cîntări sfinte, „Învieria Ta Hristoase, lumea a luminat...” soborul preoților slujitori, cu Evanghelia, Icoana învierii, Crucea și stejnice aprinse, ies în fața bisericii cu toți credincioșii și se săvîrșește slujba cea mare a învierii. Apoi se înconjoară biserica, cîntîndu-se de toată lumea „Hristos a înviat!” Intrați în biserică cler și credincioși, se continuă cu Canonul Paștelui, după care fără a se face întrerupere, se săvîrșește Sf. Liturghie a Sf. Ioan Gură de Aur.

A binecuvîntat Dumnezeu acest pămînt cu roade bogate și le-a înmulțit ca și pîinile în pustie. Din aceste roade fiecare credincios aduce la acest mare praznic să fie binecuvîntat.

Nimic nu-i mai mare, mai sublim, mai impresionant decît să vezi cum toți credincioșii la binecuvîntarea prinoaselor, își iau coșulețul de nuiele frumos împletit, în diferite culori, ca straiile de pe ei și frescele de pe biserici, cu bucatele bine rînduite spre a fi sfințite, nelipsind nimic din cele ce se pun pe masă la marile praznic al Paștelui: pîine, sare, carne, brînză, pască, cozonac etc. și tradiționalele ouă roșii și închistrite cu tot felul de motive neoș-românești după vechile obiceiuri strămoșești.

Din fața Sf. Altar, înșirați pe două rînduri cît ține biserica și în jurul bisericii, credincioșii cu luminări aprinse și coșulețele descoperite de maramă, așteaptă cu multă evlavie binecuvîntarea și stropirea cu aghiazmă a bucatelor și sf. anaforă împărțită de preot.

Încercați de binecuvîntare, cu sufletele mîngîiate, fiecare credincios, odată cu revărsarea zorilor se îndreaptă spre casă și cu toți ai casei, ospătează din bunătățile binecuvîntate.

Peste cîteva ceasuri din nou răsună glasul clopotelor chemînd pe toată lumea la „Învieria a doua” sau vechernia din Duminica Paștilor. Credincioșii cu mic cu mare, cu aceiași rîvnă sfințită, îmbrăcați cu tot ce au mai frumos, mai românesc, vin să participe la slujba de seară. La Vechernia Paștelui se obișnuiește ca Sf. Evanghelia să se citească în mai multe limbi, spre a se aminti că Evanghelia trebuie să se vestească la toate neamurile.

În timp ce la strană se continuă cîntările sfinte, credincioșii rînd pe rînd cu evlavie se închină sărutînd Sf. Cruce și Evanghelia din mîinile preotului salutîndu-se unul pe altul cu tradiționalul: „Hristos a înviat!”

Paștele la credincioșii români nu-i numai în prima zi ci și următoarele două zile. În aceste zile sfinte de praznic, se vizitează unii pe alții, ducînd daruri specifice tradițiilor sărbători: pască, cozonac și ouă roșii.

În Bucovina, s-a îndătinat obiceiul ca tot românul în aceste zile sfinte, să treacă pe la Putna și să ia puteri noi ce izvoresc din „altarul credinței naționale”, mormîntul lui Ștefan Cel Mare și Sfint așam cum îl numea Em:nescu și tot odată să facă făgăduință că în veci candela de la mormînt o vor ținea aprinsă!

† GHERASIM HUNEDOREANUL
Arhiepiscop-vicar

Pr. prof. D. Abrudan

Arhiepiscop-vicar

Pîrga învierii noastre

Un oraș sătul, — sătul de belșug și de mizerie, sătul de prosperitate storsă din vlașa sclavilor, sătul de decădere în noroaiile căreia se tăvăleau aristocrația aurului, sătul pînă și de incapacitatea religiilor și filozofiei politeiste păgine de-a da răspuns valabil problemelor ridicate de spiritele elevate ale vremii, — acesta era Corintul, capitala provinciei Ahaia, la începutul celei de-a doua jumătăți a secolului apostolic, cînd. Sf. Pavel îi călca pentru întia dată lespezile ulițelor.

A întîlnit acolo tot felul de „neamuri“, cu cele mai contradictorii concepții de viață (sau niciuna), împărțînd convingerile tuturor sistemelor filozofice antice bogat reprezentate în această Sodomă, de la sobrietatea stoică și pînă la dezmațul epicureic.

Aceste „credințe“ și direcții (liberale) de gîndire aveau o notă comună: cultivau scepticismul.

Nici creștinii pe care Sf. Apostol Pavel și ucenicii lui i-au chemat la viața nouă, „în Hristos“, n-au scăpat de ponosul de-a fi trebuit să plătească bir greu și nemeritat acestui scepticism paralizant.

Era la Efes cînd — prin trimișii ei oficiali. (I Cor. 16, 17) — biserica din Corint l-a informat, alarmant, că unii din membrii ei se îndoiu de realitatea învierii Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Indoielnică există peste tot fiindcă omul e ființă liberă. Sf. Apostol Pavel știa acest lucru. Așa se explică faptul că nu se prăpăstiește asupra scepticilor din biserica Corintului cu fulgerele apostrofelor drastic resimțite de pildă, înainte cu doi-trei ani, de iudaizării infiltrate în bisericile galatene (vezi mai ales Gal. 3, 1 urm.). Dimpotrivă, cu răbdurie luare-aminte și cu părințească iubire a celui ce știe să se facă „tuturor toate“ ca pe toți să-i dobîndească pentru Hristos — le dovedește că Hristos a înviat cu adevărat și le explică de ce călcînd cu moartea pe moarte, El a făcut cu puțință învierea noastră.

Așa a luat ființă zguduitorul text din I Cor. cap. 15. El culminează tocmai în această îndoită încredințare:

1. „Hristos a înviat din morți“ (15, 20 a); prin aceasta, 2. El „s-a făcut pîrgă (începătură, cap de coloană) al învierii noastre“ viitoare (15, 20 b).

Ca să facă posibilă învierea noastră, învierea lui Hristos trebuia să fie realitate istorică.

Ea a fost și a rămas astfel, traversînd secole de tăgăde, escaladînd munți de îndoieli. A fost experimentată ca atare de martori direcți (oculari și auriculari) de prima mînă.

Încetul cu încetul, se știe — și anume nu numai din Matei 16, 15 urm. — că Sfinții Apostoli și-au dat seama de dumnezeirea lui Iisus din faptele și declarațiile Lui. Convingerea aceasta, însă, s-a clătina uneori. Mai mult decît atît: în vremea Sfințelor Patimi ea a luat forme jalnice, vecine cu apostasia (vezi Matei 26, 69 urm. și locurile paralele).

... Apoi, totul s-a schimbat, căci a treia zi Domnul a înviat. A înviat cu adevărat, așa cum demult a anticipat în știutele Sale (pre)vestiri ale patimilor, morții și învierii (vezi Matei 16, 21; 17, 22—23 și 20, 18—19; precum și Ioan 2, 21; Matei 12, 40).

Acum — adică după aceea — cei zăvorși prin case cu adrese tănuite (vezi Ioan 20, 19) cutează să iese „la lume“. Cînd sînt arestați și trași la răspundere pentru că mărturisesc pe Iisus Hristos, dau asupritorilor lor replici uimitoare: „Judecați dacă este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm de voi mai mult decît de Dumnezeu, căci nu putem să nu grăim cele ce am văzut și am auzit“ (F. Ap. 4, 19—20).

Ce au văzut?

Ce au auzit?

Au văzut mormîntul gol (vezi Matei 28, 5 urm.; Marcu 16, 4 urm.; Luca 24, 2 urm.; Ioan 20, 1 urm.), căci Domnul a călcat „cu moartea pe moarte“, înviind. „Am văzut pe Domnul“ (Ioan 20, 25) înviat. Opt zile mai tîrziu avea să se arate și lui Toma (vezi Ioan 20, 26) — și multor altora, inși singuratici sau mulțimi. Îndoielile — cîte mai persistă — sînt frînte pe cale de experiență a simțurilor (auz, văz); baricadele scepticismului sînt demolate; certitudinea învierii instalează în cugetele celor de bunăcredință convingerea tare ca peretele stîncii: Cel viu, n-are la ce fi căutat între cei morți (cf. Luca 24, 5), căci a înviat.

La Muntele Măslinilor, în pragul Înălțării, poruncind și prevestind, Domnul le-a spus ucenicilor Săi: „Veți lua putere, venind Duhul Sfînt peste voi, și veți fi Mie următori... pînă la marginea Pămîntului“ (F. Ap. 1, 8).

Așa au și făcut! Certitudinea învierii stătea în centrul propovăduirii lor.

Predicînd învierea Domnului, Sfinții Apostoli depuneau mărturie despre ceea ce au văzut și (sau) au auzit. „Orice pricină să se dovedească prin spusele a doi sau trei martori“, — hotărăște Deuteronomul (19, 15). Acest principiu de drept (planetar valabil pînă azi) este depășit considerabil în demonstrația învierii. Nu „doi sau trei“, ci „nor“ de martori (martori fără număr) adevărate realitatea învierii Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Semnificativ este, în această privință, cazul Sf. Apostol Pavel: l-a văzut pe Domnul înviat prăbușindu-i în pulberea drumului mare sumeția ucigașă, cînd să intre în Damasc, și dojenindu-l cu cuvînt de chemare, cuvînt de iertare. Dar a și auzit — din surse demne de luat în considerare, cît de mare și vrednică de crezare era ceata celor ce l-au văzut pe Domnul înviat. Textul din I Cor. 15, 6 urm. este concludent...

Confruntat cu scepticismul unor creștini corinenți care se îndoiu de realitatea învierii Domnului, „Apostolul neamurilor“ recurge — în premieră — la o mărturie colectivă de o forță demonstrativă irezistibilă. Între alte arătări de după înviere, una a rămas necontestată de Sf. autori inspirați ai Evangheliilor canonice: „călcînd cu moartea pe moarte“, Domnul s-a arătat, deodată, unei mase de peste 500 de „frați“. Arătarea aceasta a avut loc între înviere și Înălțare, la anul 30/33 al erei noastre. Un pîrurar de secol mai tîrziu — la anul 56/57, cînd se alcătui textul Epistolei I către Corinteni — mai mult de jumătate din acești martori ai învierii Domnului se aflau încă în viață. Scepticii din Corint n-aveau decît să trimită o delegație de oameni ai lor, de încredere (cum au mai făcut atunci, pentru alte probleme (cf. I Cor. 1, 11; 16, 17) în Tara Sfîntă, să-i consulte pe supraviețuitori și să se încredințeze de adevărul învierii.

Sfinții Apostoli sînt martori direcți ai realității învierii Domnului. Toți... adică și Sf. Apostol Pavel, cum dovedește întîlnirea dramatică din preajma porților Damascului (F. Ap. capitolele 9, 22 și 27). Mărturiile lor sînt exclusive...

Viața, prin simplul fapt că e viață, constituie negația morții. Moartea o poate întreprinde, dar nu nimici. Credința în înviere — a Domnului și a noastră — e nu numai a sufletului, ci și a minții. E certitudine.

Preot prof. Dr. Grigorie Marcu
rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu

La începutul slujbei, zorii zilei abia dacă îi presimțim; nu se văd. Dar la sfîrșitul Liturghiei, cînd credincioșii se întorc domol la casele lor, asistăm la o revărsare a zorilor... din plin. Afară noaptea e pe sfîrșite, dar soarele încă nu a răsărit. Înăuntru însă, în suflet, sîntem în plină zi; aici „vedem pe Hristos“, soarele dreptății, tuturor viață dăruind. De aceea, cei mai îmbogățiți sufletește sînt, totuși, cei de față; cei ce

ascultă și chiar cîntă cel puțin unele dintre cîntările sfîntei slujbe. În noi simțim că „acum toate de lumină s-au umplut, și cerul și pămîntul“. Să nu uităm a sublinia că sîrbătoarea Paștilor are loc întotdeauna în anotimpul primăverii. Iarna a trecut, dar mai poate fulgui sau ninge; pomii sînt înfloriți, nu însă și cei mai tîrzii. Este un timp „fructuos“ (Continuare în pag. a 6-a)

Gheorghe Soima

Pe drumul care duce de la Iope la Ierusalim, se află anticul Emaus, una dintre cele mai populare localități din epoca începătoare a creștinismului.

După cum informează I Mac. 3, 40 localitatea Emaus era situată „în cîmpie“. E vorba despre cîmpia Iudeii. Săpăturile arheologice au scos aici la iveală sarcofagii cu inscripții evreești și grecești.

O caracteristică a localității sînt numeroasele izvoare de apă. Dovadă că Emausul a fost o așezare omească înfloritoare.

Pe baza săpăturilor dintre anii 1940—1946 arheologii susțin că resturile unui zid impunător ar indica clădirea locuită de Cleopa, unde Iisus a luat prînzul. Un ostrov duhovnicesc ridicat pe acest loc confirmă caracterul istoric al relatărilor evanghelice și consacră veracitatea descoperirilor arheologice.

Pentru noi de interes este nu atît identificarea localității Emaus cît mai mult semnificația pe care o are evenimentul descris în Evanghelia după Luca, 24, 13—32.

În ziua învierii Domnului, doi ucenici de ai lui Iisus călătoreau de la Ierusalim spre Emaus. Unul din cei doi se numea Cleopa, altul Luca.

Cei doi ucenici erau sub impresia evenimentului, întîmplat în Ierusalim.

La scurt timp după plecarea din Ierusalim li s-a atașat și Iisus călătorînd împreună cu dinșii. Cei doi nu l-au recunoscut, dar impresia pe care le-a făcut-o acel călător a fost extraordinară.

Obiectul discuției între cei doi, era învierea lui Iisus „proorocul cel puternic, care prin fapte s-a dovedit trimis al lui Dumnezeu“.

Nedumerirea ucenicilor, cu privire la înviere, a fost mărită prin femeile mironosițe care mergînd la mormînt dis de dimineață l-au găsit gol, precum gol l-au aflat și unii dintre Apostoli.

După indicațiile Scripturii, profețiile ș. a. privind învierea trebuiau să se împlinească, căci termenul de 3 zile a trecut.

Apropiindu-se de Emaus, de unde era originar Cleopa, unul din cei doi ucenici, Iisus a fost invitat să rămîna cu ei.

La masă Iisus ia atitudine de stăpîn al casei, și nu de invitat. El a binecuvîntat mîncarea și apoi s-a făcut

nevăzut. Cei doi au rămas nedumeriți la această arătare, dar și cuprinși de sentimente extraordinare față de misteriosul călător, în care bănuiau pe Iisus.

După cele întîmplate ucenicii se întoarseră în Ierusalim mărturisind cele auzite și văzute.

Episodul de la Emaus are o întreită semnificație: socială, morală și dogmatică.

Aspectul social îl indică vorbele: „Stai cu noi!“

Aceste cuvinte descopăr un mare adevăr. Ele spun că omul e făcut pentru celălalt ca pasărea pentru zbor, că mai folositoare e activitatea în comun decît cea de om singuratic.

Aspectul moral se arată în oferirea de găzduire, hrană și băutura străinului. Evanghelia spune doar „au stat împreună la masă“ (Luca 24, 30).

Prin oferirea acestui ajutor se împlinește o datorie față de aproapele, față de semenul nostru.

Din punct de vedere dogmatic acest loc evanghelic este un fapt doveditor al învierii. Luca și Cleopa sînt, alături de femeile mironosițe de Sfinții Apostoli și de mulți care l-au văzut pe Mîntuitorul. Sînt martorii miracolului.

Învierea constituie o biruință a lui Hristos și prin El a oamenilor care cred și care fac din înviere, un act de înălțare. Învierea l-a adus pe Iisus și odată cu El pe toți oamenii mai aproape de Dumnezeu, pentru că învierea e punctul cel mai de sus, după cum moartea e punctul cel mai de jos.

După înviere Iisus n-a părăsit legătura cu oamenii. S-a menținut în solidaritate cu ei, petrecînd 40 de zile pe pămînt.

Evanghelia precizează că Iisus a înviat, „după Scripturi“, adică „precum au spus proorocii“ (Luca 24, 25). Deci ceea ce au spus proorocii Vechiului Testament este adevărat. Sfințele Scripturi ale V.T. spun multe despre înviere „începînd de la Moise“ (Luca 24, 27). Iisus le-a tilcuit celor doi ucenici toate textele „cele despre el“ (Luca 24, 27), adică toate locurile mesianice care vizează minunea învierii.

Semnificația esențială a textului evanghelic este că Iisus rămîne în legătură cu credincioșii și după înviere și îi pregătește pentru ridicarea lor la desăvîrșirea inițiată de învățătura Sa.

Pr. prof. Nicolae Neaga

Slujba învierii și unitatea de simțire a credincioșilor

Din moși-strămoși, slujba Sfințelor Paști a avut puterea de-a ne uni în sîrbătorească simțire religioasă. Întîi, prin minunatul ei adevăr. Ascultînd-o și cîntînd împreună unele dintre cîntările înmiresmate duhovnicește, avem sentimentul că, în mod tainic, devenim martori ai învierii Mîntuitorului Hristos; simțim cum minunea învierii se prelungește pînă la noi, în noi și dincolo, umplînd toate veacurile. Mai ales troparul „Hristos a înviat“, cîntat de mulțimea credincioșilor, creează în noi acest temeinic simțămînt.

Cîntările Utreniei Sfințelor Paști și ale zilelor din săptămîna luminată au ceva nespus de frumos și duios. Odată, compozitorul Timotei Popovici m-a întrebat: „Știi de ce Biserica Ortodoxă cîntă bucuria învierii mai ales pe melodia duioasă, aproape plîngătoare, a glasului al cincilea?“ A răspuns tot el și tot cu o întrebare: „Ai băgat de seamă că, la o mai adîncă și mare bucurie, oamenii mai simțitori plîng?“

Într-adevăr, bucuria învierii Domnului este adîncă, mare, solemnă. Ea vine după ce în Joia Mare sufletește am fost martori ai Sfințelor Patimi, iar apoi martori ai Immormîntării, cîntînd „Prohodul Domnului“. După cum rostim în rugăciunea „Învierea lui Hristos văzînd“, este o bucurie care „a venit prin cruce“. Trăim un sentiment din care durerea încă nu s-a stîns, iar veselia Paștilor încă nu s-a instalat deplin în noi, chiar dacă, în cuvînt și cîntare, ea cunoaște din cînd în cînd, momente de izbucnire. Este un sentiment frumos, chiar în înțelesul străvechi, care cere ca frumusețea să împace în același lucru, sau în aceeași ființă, trăsături felurite, unele chiar străine unele de altele.

Slujba învierii ne atrage și ne unește și prin faptul că se desfășoară într-un cadru natural deosebit de ales și frumos. În liniștea nopții, sub cerul liber, glasul preotului și cîntarea mulțimii credincioșilor sună atît de liniștitor și întremător.

Bolnavii, care nu pot fi de față, dar ascultă de departe cîntările venite în casă prin ferestrele deschise citeva clipe, sînt mișcați pînă la lacrimi. Inșuși dangățul clopotelor le-a adus fiori unei păci sfinte pe care graiul nu o poate spune. Totul vine ca o dulce mîngiere în suferință, ca un dar de speranță primit în credință și dragoste.

Dar mulțimea luminărilor aprinse, ca în Vinerea cea Mare, înconjurînd mai ales o bisericuță pe un deal! Străinii care, în trecere, se află — întîmplător — în dreptul unui asemenea tablou opresc mașinile și nu se pot desfăța îndeajuns de ceea ce le este dat să vadă și să audă de departe. Întuneric și lumină sub același colț de cer; liniște a naturii și cîntare omească blîndă, în aceeași curgere de timp, puțin după miezul nopții, mișcare — oprire — și iarăși mișcare a unei galaxii de luminări aprinse, în jurul unei bisericuțe abia întrezărite. Mai ales cînd cerul e senin și vîntul nu bate...

SĂ NE LUMINĂM CU PRĂZNUIRE

Sf. Ioan Gură de Aur despre Paști

„Bine a zis Domnul: că noi, cei ce simțem în cortul acesta suspinăm îngreuiți, de vreme ce dorim să nu scoatem haina aceasta a noastră, și să ne îmbrăcăm cu cealaltă, pe deasupra, ca ceea ce este muritor să fie înghițit de viață“ (II Cor. 5, 4).

Să nu zici: cum ar putea învia trupul nostru și să ajungă iarăși ne-strictăcios? Să nu întrebăm cum? atunci când lucrează puterea lui Dumnezeu. Și oare numai El lucrează așa? nu te-a făcut și pe tine un fel de creator atunci când și tu arunci semința granelor, atunci când deprinzi măiestrii de tot felul, când faci tot felul de mașini? Dar nici semințele nu ajung să dea în spic dacă nu mor întâi și dacă nu putrezesc. Ori dacă nu te îndoiști că semința tot va incolți deși e putrezită și desfăcută, ci tocmai prin aceasta câștigi cea mai puternică mărturie (căci dacă n-ar putrezii și nu s-ar strica n-ar mai da viață niciodată), tot așa să judeci și despre trupul pe care-l porți: mai ales când vezi că el stă să cadă pradă stricăciunii, atunci să te gîndești la înviere. Căci, la urma urmei, moartea nu-i decît nimicirea stricăciunii. Nu moartea este cea care nimicește trupul, ci stricăciunea lui.

Tot așa stau lucrurile și cu metalele. Minerii caută pămîntul aurifer, îl bagă în cuptor și așa scot aurul, iar în cazul că amestecă nisip și alte materii, atunci meșterii fabrică sticlă. Crezi oare că ceea ce face puterea focului, harul lui Dumnezeu n-o va putea face? E cineva atît de lipsit de minte încît să spună așa ceva? Gîndește-te numai cum te-a făcut la început și atunci nu te vei mai îndoi de înviere. Oare n-a luat de jos lut și i-a dat formă? Ori ce era mai greu: să facă din lut carne, vine, fibre, nervi, artere, mădule trupești pentru toate trebuințele, ochi, urechi, nas, picioare și mîini, punînd în fiecare din ele funcția specifică și generală, ori atunci să facă pe unele stricăcioase, nepieritoare?... Dacă nu înviază trupul, atunci nici omul nu înviază că omul nu-i numai trup, ci și suflet pe deasupra. Ori dacă numai cugetul ar învia, atuncea ar însemna că omul ar învia numai pe jumătate, iar nu întreg. În mod deosebit nu se poate vorbi numai de învierea sufletului, căci numai despre ce a căzut și s-a descompus putem spune că învie. Sufletul fiind ceva simplu nu se descompune.”

Sf. Chiril al Alexandriei despre Paști

Să luăm, dar, iubiți creștini, atît cît se cuvine din explicarea pildelor acestora înțelesul adînc al primăverii celei duhovnicești care vine la noi deodată cu Paștile, adică să depănăm împreună toate izbînzile pe care le-a cîștigat pentru noi Hristos-Domnul

în această primăvară a vieții noastre și să contemplăm cu toate simțurile noastre frumusețea nespūsă a harului dumnezeiesc, care se desprinde de aici.

Ca în beznă și în ceață, așa stăteau toate și ca să zic așa într-o tristețe și o somnolență ca de iarnă, așa-și întinsese peste toate fapțurile puterea sa balaurul cel cu multe capete, care a căzut din cer, adică

ȘIVA ÎNVIERII

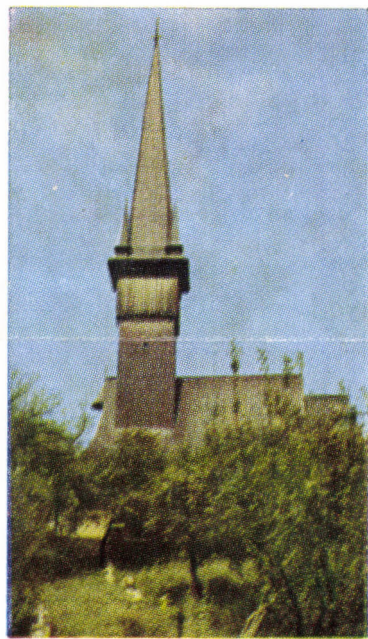
SLĂȘ 5.

Sf. Grigorie Teologul despre Paști

„Hristos învie din morți, să înviem și noi împreună cu El! Hristos se întoarce iarăși la vechea Lui mărire, să ne întorcem și noi acasă! Hristos iese din mormînt, să ne eliberăm și noi de legăturile păcatului! Porțile iadului se deschid, moartea e biruită, Adam cel de demult se lapadă și în locul lui cel nou se împlinește. Iar dacă în Hristos toată făptura se înnoiește, atunci înnoiți-vă și voi toți!“

Așa grăia îngerul cel luminat în noaptea sfîntă atît cea de la naștere cît și în cea de la înviere și cu el împreună aș vrea și eu să vă grăesc aceleași măriri. Păcat că nu am glas ca al îngerului, ca să răsune pînă la margini: Paștile Domnului ne-au sosit, Paștile și iarăși zic Paștile spre cinstirea Treimii! Al praznicelor praznic și sărbătoare a sărbătorilor.

Multe minuni s-au întîmplat atunci cînd s-a jertfit Domnul: Hristos a fost spînzurat pe cruce, soarele s-a întunecat și din nou s-a aprins, cata-peteasma s-a rupt în două, sînge și apă au curs din coasta Lui: una ca dovadă că a fost om, cealaltă dove-

dind că a fost mai mult decît om, pămîntul s-a cutremurat, pietre și stînci s-au despicat, morți au înviat, — dar nici una din toate acestea nu pot sta alături de Paștile mîntuitoare. De aceea să cîntăm cu însuflețire: ziua învierii, să ne luminăm popoarelor, să iertăm toate pentru înviere. Ieri m-am răstignit împreună cu tine, Hristoase, astăzi mă preamăresc împreună cu tine; ieri am fost dat morții, astăzi gust din nou viața, ieri am fost îngropat Doamne împreună cu tine, azi simțem ca și Hristos pentru că și Hristos s-a făcut ca noi... A luat ce a fost mai slab pentru ca să ne dea nouă ce a fost mai bun. S-a făcut sărac pentru ca prin sărăcia lui să ne îmbogățească pe noi. A luat chip de rob pentru ca pe noi să ne slobozească de robia păcatului. S-a micșorat pe sine pentru ca să ne înalțe pe noi. A trecut prin încercări și a suferit batjocură pentru ca să cîștigăm biruințe noi și să gustăm din preamărire. Într-un cuvînt a murit pentru ca pe noi să ne mîntuiască. A Lui fie mărirea și cinstea în veci, Amin.

Prin pomi e ciripit și cînt,
Văzduhu-i plin de-un
roșu soare
Și sălcile-n albă floare —
E pace-n cer și pe pămînt.
Răsuflul cald al primăverii
Adus-a zilele-nvierii.

La Paști

Și cît e de frumos în sat!
Creștinii vin tăcuți din vale
Și doi de se-nțînesc în cale
Își zic: Hristos a înviat!
Și rîde-atîta sărbătoare
Din chipul lor cel ars de soare

Și-un vînt deabea clătînător
Șoptește prin văzduh cuvinte;
E glasul celor din morminte,
E zgomotul zburării lor!
Și pomii frunțile-și scoboară
Că Duhul Sfînt prin aer
zboară.

E liniște. Și din altar
Cîntarea-n stihuri repetate
Departe pînă-n văi străbate
Și clopotele cîntă rar:
Ah, Doamnel! Să le-auzi
din vale
Cum rid a drag și plîng a jale!

Biserica pe deal mai sus
E plină astăzi de lumină,
Că-ntreaga lume este plină
De-același gînd, din cer adus:
În fața noastră ne e soarta
Și viața este tot, nu moartea.

Pe deal se suie-ncetinel
Neveste tinere și fete,
Bătrîni cu iarna vieții-n plete;
Și-ncet, în urma tuturor,
Vezi șovăind cîte-o bătrînă
Cu micul ei nepot de mîină..

Ah, iar în minte mi-ai venit,
Tu, mama micilor copile!
Eu știu că și-n aceste zile
Tu plîngi pe-al tău copil dorit!
La zîmbet cerul azi ne cheamă
Sînt Paștile! Nu plînge, mamă!

GEORGE COȘBUC

diavolul, degerînd prin păcat cu o răceală ca de moarte mințile tuturor...

Dar iată că acum a trecut iarna, bezna și ceața de altădată au dispărut. Ne-au răsărit acum zori luminoase, Hristos soarele dreptății, s-a arătat răspîndind pretutindeni razele cugetărilor înalte și făcîndu-ne și alte feluri de bucurii, nemai lăsîndu-ne să cădem în degerătura păca-

tului, ci făcîndu-ne „cu duhul mai arzînd“, cum spune Sf. Pavel (Rom. 12, 11). Așa că noi, care pînă acum eram fără rod ca pomii și vestejiți ca florile, am pășit acum la o înnoire a vieții, îmbogățindu-ne ca niște cîmpii roditoare pline de tot felul de flori încîntătoare, prin învățăturile Evangheliei.

(Textele patristice au fost traduse de Pr. prof. T. Bodogae)

Lumina Învierii

Învieria lui Hristos este evenimentul în care se desăvârșește lucrarea Sa mîntuitoare. Căci precum în moartea noastră se arată ultima consecință a nefericirii adusă nouă de păcatul originar, așa în învierea trupului asumat de Hristos și, ca urmare, în învierea noastră viitoare, se arată înlăturarea ultimei manifestări a puterii păcatului asupra noastră.

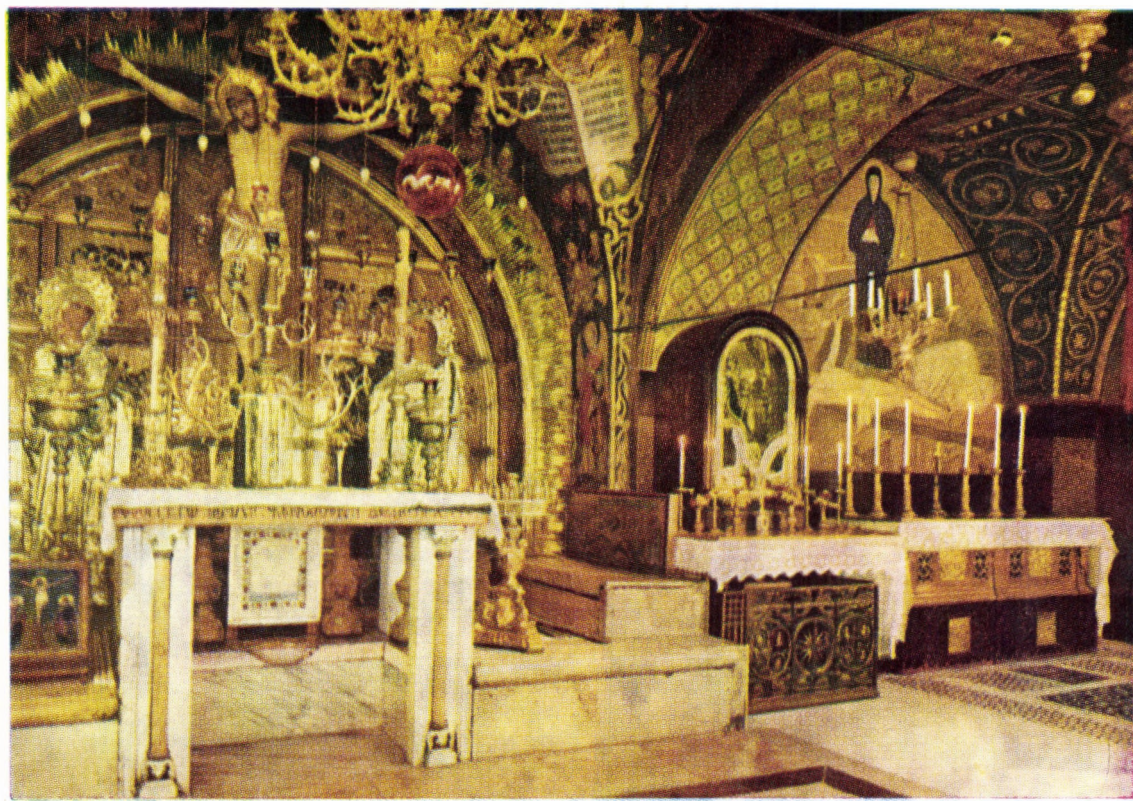
De aceea, dacă moartea pentru veci a acoperit cu un întunec total, sau cu o lipsă de sens întreaga noastră viață, și cu ea întreaga existență, învierea a readus în lumină viața noastră și lumina aceasta s-a răspîndit peste toate. Atîta vreme cît ființele umane se știau sortite unei morți definitive, o lipsă de sens și o tristețe de nevindecat umbra toată viața lor și toate eforturile lor de a înțelege existența și de a înnobila raporturile între ele. Înțelegerea existenței nu putea merge pînă la capăt, ci rămînea un fragment minuscul într-o imensitate de neînțelegere, un licăr într-o noapte fără margini, iar eforturile de a înnobila viața omenească o osteneală imensă pentru un fruct sortit pieririi. Produsele inteligenței și ale imaginației omenești, oricît de impresionante păreau privite în ele înseși, privite în totalitatea fluvului acoperit de negură al unei existențe neexplicate în întregul ei, apăreau ca o minunată împletire de flori, dar cu o consistență de spumă. Nu se putea lucra decît pe un termen scurt, nu pe un termen etern. „La ce folosesc toate”, se întreba orice conștiință în momentele ei de trezire deplină. Numai o uitare cu voia a acestei întrebări ce se impunea în clipele de trezire a conștiinței — și omul e făcut să fie treaz — sau numai un amestec de pasiuni impure cărora se lăsa omul supus, puteau alimenta elanuri de acțiune, în unii mai generoase, în alții mai puțin generoase.

În acest întuneric întins peste toate și în această tristețe legată pentru omul treaz de toate, a izbucnit lumina învierii, care s-a întins la rîndul ei peste toate, umplînd toate de sens și pe toți de bucurie. „Acum toate de lumină s-au umplut și cerul și pămîntul și cele dedesupt”. „Cerurile acum se cade să se veselească și pămîntul să se bucure” (Catavasiile Paștilor).

Înainte nu ne luea nici o lumină din cer, ca să știm sigur de este în el un Dumnezeu și ce planuri are cu noi după moartea noastră, sau de are peste tot vreun interes pentru noi și vreo putere să ne scape din nonsensul în care trăiam. Înainte nu știam de rostul, de scopul năzuințelor și faptelor noastre de pe pămînt, de importanța persoanei proprii și a semenilor noștri. Nu știam ce este și ce va fi cu acei plecați dintre noi „dedesupt”, cu moșii și părinții noștri care ne-au precedat în frămîntări și care s-au dus dintre noi, cu frații, cu copiii noștri atît de scumpi, care nu mai sînt printre noi.

Învieria ne-a arătat că în cer este un Dumnezeu care este iubire (I Ioan 4, 8), pentru că în unitatea Lui sînt trei Persoane ce se iubesc cu o iubire fără scădere din veci și din iubirea aceasta a creat și persoanele omenești și le-a chemat la o veșnică viață de iubire între ele și cu El. Prin înviere am aflat despre prețul nesfîrșit al fiecărei fapte a mele din cursul vieții pămîntești; am aflat despre prețul nesfîrșit al persoanei proprii și al persoanelor semenilor mei. Dacă în matematică se vorbește de ridicarea numerelor la puterea a doua, a treia, a zecea, a suta etc. învierea ridică la puterea eternă persoanele umane, faptele lor de fiecare clipă, deci însăși aceste clipe. Faptele noastre bune sau rele își înscriu urmările lor, potențate pentru eternitate, nu într-o esență generală impersonală, care n-are conștiința de ele, și deci nu suferă de cele rele și nu se bucură de cele bune, ci în conștiința noastră personală eternă, condiționînd înălțarea și fericirea noastră, sau nefericirea noastră în veșnicie.

Creștinismul nu privește, prin urmare, cu indiferență la comunitatea umană și la îndatorirea unor fapte pozitive față de ea, ci potențează la infinit și prelungeste în eternitate valoarea persoanelor care o compun și îndatoririle noastre de a săvîrși faptele menite să ne întărească comuniunea cu ele, dat fiind că în

SF. ALTAR GOLGOTA

E sărbătoare

OCTAVIAN GOGA

E sărbătoare pe cîmpie, și-n suflete e sărbătoare,
Învie firele de iarbă sub ploaia razelor de soare.

Sînt Paștile cele frumoase, și-n fire zvonul lor străbate,
Clopotnița-și îndoiaie trudnic încheieturile uscate.

Arama strigă cînd se zbate măiastra clopotului limbă,
Eu simt strigarea ei aprinsă, și-n vorbe sufletul o schimbă:

Voi toți cari suferiți și plîngeți sub lărga-ntindere albastră,
Veniți, veniți, căci va să vie curînd împărăția voastră!

Veniți voi, obidiții lumii, cu buzele înfrigurate,
Voi, chinuții de arsura unei tăceri îndelungate;

Voi, ostenți fără nădejde, voi slujitorii fără plată,
Voi, căror vremea v-a dat veșnic numai porunca blestemată;

Voi, ce munciți pentru alții, trudind cu mîinile-amîndouă,
Veniți, căci zvonul meu acuma vestește învierea, vouă!

Voi, cei cu fruntea de sudoare, cu genele de lacrimi ude,
Eu cerului vă strig durerea, și Dumnezeu din cer aude!

Aduc lumina care sparge și sfarmă capîști de păcate,
Zăvoarele mucigăite din temnițe întunecate!

Eu celor orbi dezleg azi taina înfricoșată de-a vedea,
Și prăznuiesc, că-n al lor suflet învie învierea mea!

Noi, cei din Duminica Tomii

(Continuare din pag. a 2-a)

Lui Toma i se rostește Cuvîntul. Și ce poate fi mai sensibil decît Cel prin care însuși sensibilul și-a luat ființa? Credința de acum a lui Toma nu e un triumf al experienței, nu simțurile sînt acelea care-i adevăresc realitatea Înviatului. El știe că chiar dacă degetul său ar fi ajuns să pipăie rînilor Domnului, aceasta nu i-ar fi rezolvat dilema din care, rațional, nu se poate ieși: dacă ceea ce vîd e năluca, cum de se lasă pipăit? iar dacă are trup, cum de a intrat prin ușile încuiate? Credința lui e rodul întîlnirii dintre om și Dumnezeu în clipa cînd unul îl caută iar Celălalt i se îmbeie. Să amintim iarăși de roua care nu poate umezi floarea dacă aceasta nu i se deschide?

De curînd, giulgiul de la Torino a fost din nou scos la vedere și cîteva sute de savanți au îndreptat asupra-i lentilele, pelicule, pensete, microscopice electronice, raze de tot felul, izotopi și ordinatori, ca tot atîtea degete ale lui Toma, înfipite în rînilor lui Iisus. Concluziile par spectaculoase, dar nu ne impresionează. O parte de lume continuă să ceară minuni. Dar noi, cei din Duminica Tomii știm că Minunea e zilnic cu noi, la măsura îndoielilor și deschiderilor noastre.

această comuniune promovată încă de aici, va consta fericirea noastră eternă.

Învieria ne dă explicarea suficientă și mulțumitoare a iubirii nesfîrșite pe care părintele o are prin fire față de copilul lui, din prima clipă în care vine pe lume. Ea dă explicarea prețului infinit ce-l acordă omul omului, înfrînîndu-l de la faptele de subminare a lui și pricinuin-du-i remușcări nesfîrșite pentru un rău făcut aceluia într-o scurtă clipă trecătoare a vieții pămîntești. Învierea dă explicarea căldurii și interesului pasionat întreținut în mine de atenția semenului meu. În lumina Învierii înțelegem toată seriozitatea și toată adîncimea cuvîntului Mîntuitorului: „Ce va folosi omul de va dobîndi lumea toată, iar sufletul și-l va pierde?” Sau „Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” (Matei 16, 26). De fapt, în lumina învierii știm că persoanele umane nu sînt sortite descompunerii în natura inconștientă, cum sînt sortite obiectele ce alcătuiesc lumea neînsuflețită, ci vieții eterne într-o conștiință personală mereu sporită a comuniunii și a fericirii veșnice pe care o procură ea.

Dar nu numai faptul învierii lui Hristos, prin asigurarea învierii noastre, reprezintă o lumină mai presus de toate luminile, prin sensul ce-l dă vieții noastre și existenței tuturor, ci și lumina ce iradiază din trupul Lui înviat și iradiază în veci. E în tradiția Bisericii că Trupul lui Hristos era învîluit într-o lumină mai presus de fire de cîte ori apărea. Era o lumină nesfîrșit grăitoare care iradiază din fața, din ochii oamenilor curați, buni, plini de atențiunea iubirii față de semenii lor. Era o lumină care deschidea un orizont de sărbătoare în jurul lui Hristos și-și însușesc curăția și iubirea lui de oameni prin împlinirea poruncilor Lui.

Iar lumina aceasta umplea pe toți cei cărora se arăta Hristos de o negrăită bucurie, cum îi umple pe toți cei ce stau în preajma celor ce se împărtășesc de lumina învierii, a bunătății și a curăției lui Hristos cel înviat.

Lumina și bucuria aceasta ne umple pe toți cu deosebire în noaptea învierii. Și ele se mărturisesc în cîntări și în fețe pline de lumină și de bucurie.

Pr. Prof. D. Stăniloae

Sfînta Veronica

Biserica creștină o amintește, între aleșii ei, și pe Sfînta Veronica. Astfel, în calendarul creștin ortodox pomenirea acestei sfinte femei este arătată la data de 12 iulie. Dar la acea dată din calendar nu întîlnim și un sinaxar din cuprinsul cărui să putem afla referințe mai amănunțite în legătură cu viața și cu faptele acestei iubitoare de Hristos. Se poate înțelege, că Sfînta Veronica trebuie înscrisă în rîndul acelor cuvioase femei care au preferat să se ascundă sub un anonim ziditor de conștiință. Alții i-au păstrat și i-au perpetuat numele și fapta, peste veacuri.

Sfînta Veronica, o femeie de neam evreu, frîngînd orice împotrivire, înfruntînd chiar primejdiile, a răzbit prîn mulțimea clocotitoare, care-l înconjură pe neegalatul Osîndit, s-a apropiat de Mîntuitorul Iisus Hristos, cînd El urca drumul Calvarului, i-a șters fața îmbrobodită de sînge și de sudoare cu o pînză albă curată (probabil de in); ea încerca în a sa bunătațe și dreaptă conștiință, să ușureze durerile și suferințele Domnului. Pe această pînză, după tradiție, s-a imprimat Chipul Domnului, „cel nefăcut de mîna Chip” (minei, 16 august).

Nu este nimic îndoielnic și nici surprinzător în a vedea în fapta Sfîntei Veronica atitudinea uneia din femeile care îl urmau pe Mîntuitorul Hristos „cu plîngere și lacrimi multe”. Deși Sfîntii Evangheliști nu o amintesc, ea nu este o faptură născocită, ci o femeie care a încercat o neprihănită duioșie față de suferințele Mîntuitorului.

Sînt multe relatări, mai vechi și mai noi care o au în obiectiv pe Sfînta Veronica. Unele din acestea au însă o ținută de legendă, deși, aflăm din izvor tradițional, existența faptică a acestei sfinte femei este de necontestat. Probabil, țesătura legendară este urmarea admirației pe care mulți oameni o au față de o ființă umană de excepție, cum este Sfînta Veronica.

Scurte evocări. Evocări neîndestulătoare asociate Sfîntei Veronica. Căci ele, ca și altele ce mai pot interveni, ne mijlocesc doar o imagine, să zicem, pală, destul de incompletă. Căci cine, oare, dintre noi este în stare să intuască, măcar apropiat, emoția curată descătușată pentru un moment din neîmblînzitul cotidian, emoție de care s-a vădit a fi fost capabilă doar o femeie ca Sfînta Veronica!

D. Călugăr

Viața ca dar divin

(Continuare din pag. a 3-a)

Dar la sărbătoarea Învierii Domnului mai învățăm și aceea că moartea însăși e un dar al lui Dumnezeu, pentru că ea nu mai are puterea să ne despartă pe unii de alții. Ea e doar o mutare în alt plan al vieții, cum spune iarăși Sf. Apostol Pavel: „Ori de trăim, ori de murim ai Domnului sîntem.” În această zi, creștinii rostesc împreună cu Sf. Ioan Gură de Aur: „Unde îți este moartea boldu? Unde-ți este iadule biruința?” Copilul cel bun, chiar dacă a greșit nu are frică să se întorcă acasă. Cîta înțelepciune în cîntarea bisericăscă: „Cela ce cu adîncul înțelepciunii și cu iubirea de oameni toate le chivernisești și cele ce sînt de folos tuturor le dăruiești, fă odihă Doamne sufletului adormitului robului tău.”

În lumina Învierii Domnului nu este moarte, ci întorcerea acasă. De aceea însoțim pe cei dragi pe drumul din urmă cu luminări aprinse și le punem la căpătîi sfînta cruce.

Iar la fiecare Liturghie rostim cuvintele: „Mormîntul Tău, Doamne, este izvorul învierii noastre.”

Lumina învierii ne cheamă la viața nouă, la dragoste, la bunăînțelegere între oameni, la pace și la prețuirea vieții ca pe cel mai mare bun ce-l avem de la Dumnezeu.

Adevărul credincios este un fiu al luminii nu al întunericului, un fiu al vieții și nu al morții.

1929 — POPAS ANIVERSAR — 1979

Semnificația unui moment jubiliar

Deși legați de glia strămoșească, de meleagurile natale pe care le-au iubit și apărât, pentru care au fost mereu gata să-și verse sîngele, românii au ajuns în condiții specifice ale istoriei să se răspîndească pe aproape întreaga suprafață a pămîntului. În cel mai mare număr însă au emigrat pe continentul american, începînd din jumătatea a doua a veacului trecut. Stabiliți cu precădere în Statele Unite ale Americii și în Canada, ei s-au adunat aici în colonii etnice distincte, Biserica reprezentînd alături de limbă, tradiții și legăturile cu cei rămași „acasă” în patrie, factorul care i-a ajutat să-și păstreze identitatea și ființa națională.

Din primii ani ai așezării lor în „lumea nouă”, ei au constituit parohiile cu care erau obișnuți în satele și comunele de unde au plecat și au pus în fruntea lor preoți, de asemenea emigranți, aduși special din țară cu permisiunea forurilor bisericești de la Sibiu, Cernăuți și Iași sau hirotoniți pe loc de ierarhi ai altor neamuri. Concomitent au început să aranjeze mici capele, să zidească modeste biserici, fiecare după posibilitățile ce le aveau la-ndemînă. Scurtă vreme după 1900 funcționau deja în jur de 20 parohii. Lipsa general resimțită era însă aceea a unei organizații bisericești unitare.

Întrucît mulți emigranți erau transilvăneni, Mitropolia din Sibiu a trimis în anul 1911 pe preotul Ion Podea cu sarcina „de a stabili o legătură organică între parohiile române ortodoxe răslețe, întrunindu-le într-un protopopiat, sub jurisdicția Mitropoliei Ardealului”. Acțiunea inițiată a fost însă repede întreruptă de izbucnirea primului război mondial. Cînd situația s-a mai liniștit, problema a fost reluată cu prilejul întrunirii preoților ortodocși români de peste Ocean la 9—10 martie 1918 în orașul Youngstown—Ohio, care au declarat „de înființată Episcopia română ortodoxă a românilor din Statele Unite ale Americii de Nord și punerea ei sub jurisdicția Mitropoliei Ungrovlahiei”.

Sensibil la nevoile astfel formulate, Sfîntul Sinod a hotărît la 11 iunie 1920 să „primească Biserica Ortodoxă Română din Statele Unite ale Americii în legătură canonică cu Mitropolia Ungrovlahiei”, să „trimită la America un arhieru, delegat al său, care să cerceteze pe toți credincioșii de acolo, să le îndeplinească trebuințele bisericești și religioase, avînd a ne face raport despre cele ce crede de necesar a se face pentru organizarea Bisericii de acolo”.

Faptele arată că hotărîrea aceasta nu s-a materializat și astfel, ortodocșii de origine română vor fi obligați să-și reînnoiască cererile de numărate ori. La 1 iulie 1921, la 9 iunie 1923, la 16 decembrie 1925 și la 8 martie 1926 Sfîntul Sinod a hotărît să trimită peste Ocean un arhieru, dar se pare că posibilitățile n-au fost suficiente spre a împlini dorința confrăților din America. Presat de cererile care nu conțineau, forul suprem de conducere bisericească întrunit la 29 mai 1928 hotărăște încă o dată „înființarea în principiu a unei Episcopii în America de Nord, pusă sub jurisdicția Patriarhiei Române” și „să se trimită o misiune de 2—3 persoane calificate care să studieze la fața locului care ar fi nevoile și cum s-ar putea înființa Episcopia în chestie”.

Un trimis oficial, preotul Trandafir Scorobeț, din Sibiu, a sosit în America și, încurajat de prezența sa, ortodocșii români se adună la Detroit—Michigan între 25—28 aprilie 1929 într-un mare Congres bisericesc menit să inaugureze „o eră nouă în viața românilor din America”. Documentul adoptat în unanimitate stipula:

„Învrednicindu-ne Dumnezeu de a ne întruni la Detroit în primul Congres bisericesc, clerul misionar aparținător Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Autocefale Române, dimpreună cu reprezentanții mireni ai parohiilor ortodoxe române din Statele Unite ale Americii de Nord și din Canada... am cercetat cu răgaz... situația religioasă a românilor ortodocși aflați pe aceste plaiuri și am decis încheierea tuturor parohiilor într-o organizație generală misionară, menită să cuprindă întreaga suflare ortodoxă română din America de Nord. Rugăm pe Preasfîntul Sinod din București și autoritățile legale să ia sub ocrotire organizația noastră, adică Episcopia Misionară Ortodoxă Română din Statele Unite și Canada, ca provincie misionară a Sfintei noastre Biserici Autocefale Ortodoxe Române și să dea tot sprijinul, ca rîvna coloniștilor noștri pentru credința strămoșească să găsească în noua organizație teren de dezvoltare spre întărirea legăturilor cu Biserica-mamă și spre deplină manifestare a libertății religioase, acordate de legile țării acesteia. Adresăm cea mai călduroasă chemare către toată suflarea ortodoxă din America de Nord, ca să sprijinească cu sufletul și cu întreaga ființă această organizație, menită a fi un instrument pentru sălășluirea în viața noastră a idealului religios dat nouă de Domnul și Mintuitorul nostru Iisus Hristos și a tuturor comorilor sufletești, păstrate de Sfînta noastră Biserică Ortodoxă, spre mîntuirea sufletelor noastre și a generațiilor viitoare din America de Nord”.

Hotărîrea Congresului bisericesc din 25—28 aprilie 1929 și răspunsul dat de patriarhul Miron în numele Sfîntului Sinod la 1 noiembrie 1930, se consideră actul de înființare al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America. Ceea ce a urmat apoi s-a înscris pe aceeași linie, ducînd pînă întru sfîrșit la alegerea și trimiterea în 1935 a primului episcop al ortodocșilor români din America, în persoana fostului stareț al mănăstirii Hodoș—Bodrog, Policarp Morușca.

Iată evenimentul pe care frații noștri de peste Ocean și împreună cu ei noi toți îl sărbătorim în anul de acum. La acest popas jubiliar se cuvine să facem unele aprecieri asupra împrejurărilor care au dus la organiza-

(Continuare în pag. a 8-a)

† NICOLAE
Mitropolitul Banatului

I. P. S. Arhiepiscop VICTORIN
al Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române
din America și Canada

Pr. Trandafir Scorobeț și Congresul bisericesc de la Detroit

La cea de a 50-a aniversare a Congresului bisericesc de la Detroit (25—28 aprilie 1929) la care s-a hotărît înființarea unei episcopii a românilor ortodocși din America, prinosul nostru de aducere aminte se îndreaptă și către unul din principalii organizatori ai aceluși moment istoric: preotul Trandafir Scorobeț.

Alesul mitropolitului Nicolae Bălan ca delegat al Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române cu misiunea de a explora posibilitățile organizării unei episcopii ortodoxe române pe continentul american avea la acea dată o bogată experiență postorală, culturală și ecumenică în țară și în America precum și prestigiul luptătorului pentru drepturile naționale ale românilor ardeleni, întemnițat de către stăpînitorii străini ai Transilvaniei.

Născut la 7/14 ianuarie 1883 în localitatea Streza-Cirșoara, județul Sibiu din părinți țărani, după terminarea școlii primare și a studiilor liceale a urmat cursurile Seminarului Teologic Pedagogic Andreian de la Sibiu pe care le-a absolvit în anul 1905. După un an petrecut ca învățător în satul Rășinari a fost hirotonit diacon, iar la 13 mai 1906 — preot. În toamna aceluiași an a plecat ca preot misionar la Youngstown în Statele Unite unde a rămas pînă în martie 1909 timp în care a înființat două parohii românești în statul Ohio.

Reîntors în țară a fost numit preot în Roșia, județul Sibiu. În timpul păstoririi aici a fost întemnițat la Cluj și Oradea (30 august 1916—24 februarie 1917) și internat la Zombor, Iugoslavia (24 februarie 1917—29 iunie 1918) pentru activitatea sa națională.

Anii petrecuți în America l-au pus pe preotul Trandafir Scorobeț în legătură nemijlocită cu celelalte confesiuni creștine, mai ales cu anglicanii. Preocupările sale ecumenice au rămas și după întoarcerea în țară, cum o dovedesc și numeroasele articole din publicațiile bisericești. Așa încît nu a fost întîmplătoare participarea sa la mari întruniri ecumenice ca cele de la Stockholm (1925) și Lausanne (1927).

Cererile românilor ortodocși din America pentru întemeierea unei episcopii proprii devenind tot mai insistente, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a încredințat, în toamna anului 1928, pe preotul Trandafir Scorobeț cu misiunea de a-i vizita pe românii americani și de a studia posibilitățile înființării doritei episcopii. Ajuns în America acesta a convocat o conferință preotească la Cleveland, Ohio în zilele de 30—31 ianuarie 1929 la care au participat 20 de preoți și pe agenda căreia a înscris probleme care priveau aspectele activității misionare ale preoților ortodocși români. Această conferință preotească declara că recunoaște autoritatea canonică, ierarhică și disciplinară a Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. A fost constituită acum Asociația misionară a preoților ortodocși români din America, sub autoritatea Sfîntului Sinod, stabilindu-se șase cercuri religioase (protopopiate) ale preoților.

În continuare preotul Trandafir Scorobeț a întreprins vizite în parohii, ținînd ședințe cu comitetele parohiale în vederea pregătirii Congresului bisericesc de la Detroit din 25—28 aprilie 1929 la care au participat preoți și mireni din Statele Unite ale Americii și din Canada și ale cărui hotărîri mai importante au fost: reorganizarea parohiilor care vor fi asocierea tuturor familiilor ortodoxe din colonii; unificarea statutelor și acceptarea Legii și Statutului de organizare a Bisericii din Patrie; înființarea Episcopiei misionare ortodoxe române din Statele Unite și Canada „ca provincie misionară a Sfintei noastre Biserici autocefale ortodoxe române”.

Hotărîrea luată în Congresul bisericesc de la Detroit a fost întărită de Sfîntul Sinod și de Congresul Național Bisericesc la 21 noiembrie 1929, în fruntea Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America fiind instalat la 4 iulie 1935 primul ei episcop Policarp Morușca.

Reîntors în țară, preotul Trandafir Scorobeț și-a continuat activitatea bisericescă devenind în 1943 vicar arhiepiscopesc iar la 11 noiembrie 1946 fiind hirotonit arhieru. A încetat din viață la 25 martie 1967, lăsînd Bisericii și neamului său moștenirea unor împliniri de seamă.

A. Jivi

CALENDAR DE INIMĂ

Aprilie

Permanențe românești în America

La a 50-a aniversare a întemeierii Episcopiei ortodoxe românești în S. U. A. și Canada

Poți pleca dintr-o casă, poți pleca dintr-o țară, dar nu poți pleca din tine însuși. Îți poți schimba îmbrăcămintea, înfățișarea și graiul, dar nu-ți poți schimba mama. Poți fi oricine pentru cei din jurul tău, dar vei fi mereu pentru tine însuși ceea ce ești cu adevărat. Oricît ți s-ar părea că te-ai îndepărtat și te-ai schimbat, vei avea clipele tale de regăsire, cînd vei fi fericit să fii ceea ce ești. Aceasta îți va fi marea, adîncă și adevărata fericire. Aceasta îți va da tăria, te va legitima ca om adevărat și cinstit, îți va garanta identitatea sigură, unică și sigură, aceea care nu înșală.

Am înțeles aceste lucruri cînd am făcut prima mea călătorie peste ocean, în Statele Unite și Canada, și cînd împreună cu I. P. S. Victorin, am vizitat mai multe parohii românești presărate ici și colo, la mari distanțe, pe acest continent imens, cît o lume.

Străbăteam orașe, ținuturi și așezări de limbă și obiceiuri, de înfățișare și de civilizație americană, dar duminica, dintr-odată, ca printr-o mutație neverosimilă, — eram la mii de kilometri de Daco-Romania noastră de acasă — mă trezeam într-o oază românească în care toți vorbeau românește, toți cîntau românește, mîncările erau românești, costumele erau românești, totul era românesc pentru că sufletele, inimile, mințile, conștiințele, amintirile, legăturile de sînge, totul era românesc. Acolo, departe între pereții bisericilor totul era românesc. Pentru că toți erau români.

În timpul săptămînii, amestecați printre americani, cetățeni loiali noii patrii, integrați în munca, în spiritul, în cultura, în idealurile acestei patrii, parcă nu-i mai știe nimeni că sînt români. Ei înșiși vorbesc americaneste — limba instituțiilor, a străzii și a supermarketului — și-și poartă icognito taina sufletului șase zile întregi, unii chiar își zic John, Mary și Earle și astfel trec și mai ascuși în taina lor decît ar trece Ion, Maria și Aurel. Duminica însă, la biserică, adunați laolaltă, refac dintr-odată Țara, Țara de la Dunăre, Carpați și Tîrnave, pe care în timpul săptămînii o reduseseră la casa, la curtea, la familia lor, la ei înșiși. Căci marelui secret al acestor zile este: ei de fapt rămîn mereu credincioși lor înșile. Acasă vorbesc românește, gîndesc românește, se roagă românește. Ei își iubesc, își păstrează, sînt mîndri de identitatea lor și Țara, Țara unică și nemuritoare, trăiește în ei cu toată istoria, cu toate legendele, cu toate obiceiurile, cu toate mormintele și cu tot trecutul, prezentul și viitorul ei. Țara din inimă, cu și inima lor, bate caldă, fără încetare, vie și frumoasă. Țara din sînge circula prin toată ființa românului de aproape și de departe, așa cum curg apele limpezi dinspre munți spre cîmpii, cum bat vînturile frunza-n dîună, răspîndind binecuvîntate adieri de pace, de tihnă și bucurie. Iar duminica se adună toți să dea mărturie de comuniune de simțire, de iubire, de dureri și de bucurie, de oficierea împreună a tainei care se cheamă împărtășirea cu pîinea și cu vinul din graiul de acasă, bucurie în Domnul și în acea „limbă a vechilor cazanii, care-o plîng și care-o cîntă, pe la vatra lor țărani”.

Am învățat atunci în cea dintîi călătorie peste ocean, că porți cu tine peste tot și casa și țara, așa cum îți porți sufletul și trupul. Porți cu tine nostalgia din care se țes fără încetare punți de dor care te leagă de satul, de pajstea și de pădurea de acasă, de vecini și de neamuri, de tine însuși cel rămas acasă, în strămoși, cu care faci un tot, prezent aici și acolo, în fiecare moment. Căci nimeni nu pleacă niciodată de acasă cu totul. Jumătate pleacă, jumătate rămîne. Și jumătățile doar întregite își găsesc tihna și rostul pe pămînt.

Românii așezați în America, la început mai mulți din Transilvania, dar cu timpul și din toate celelalte provincii românești, au dus cu ei de-acasă originea lor nobilă, cum ziceau cei din Școala Ardeleană, omnia, datina și credința strămoșească și românească, și le păstrează ca pe bunul lor cel mai sînt, ca pe comora inimii lor, a acelei inimii care îi adună duminica să se roage în graiul de acasă. De fapt orice adunare a lor e o duminică, e o sărbătoare, e o celebrare a neamului și limbii românești. Și cele de la biserică și cele din cadrul numeroaselor lor Asociații și Societăți, mai toate purtînd nume de acasă, de oameni, de locuri, și de voievozi, reunite într-o frumoasă unitate numită „Uniunea și Liga Societăților Române Americane”. Toate în parte și laolaltă, sînt declarații solemne de identitate românească.

În 1978, românii de pretutindeni au serbat 60 de ani de la marea unire din 1918. E bine să amintim aici că românii americani au participat și ei, direct, la această înfăptuire printr-un act de mare răspundere și afirmare a unității românești, înainte chiar de a se fi realizat ea în fapt, aici la noi. La 24 februarie 1918, în cadrul unei Adunări la Youngstown, Ohio, — deci

(Continuare în pag. a 8-a)

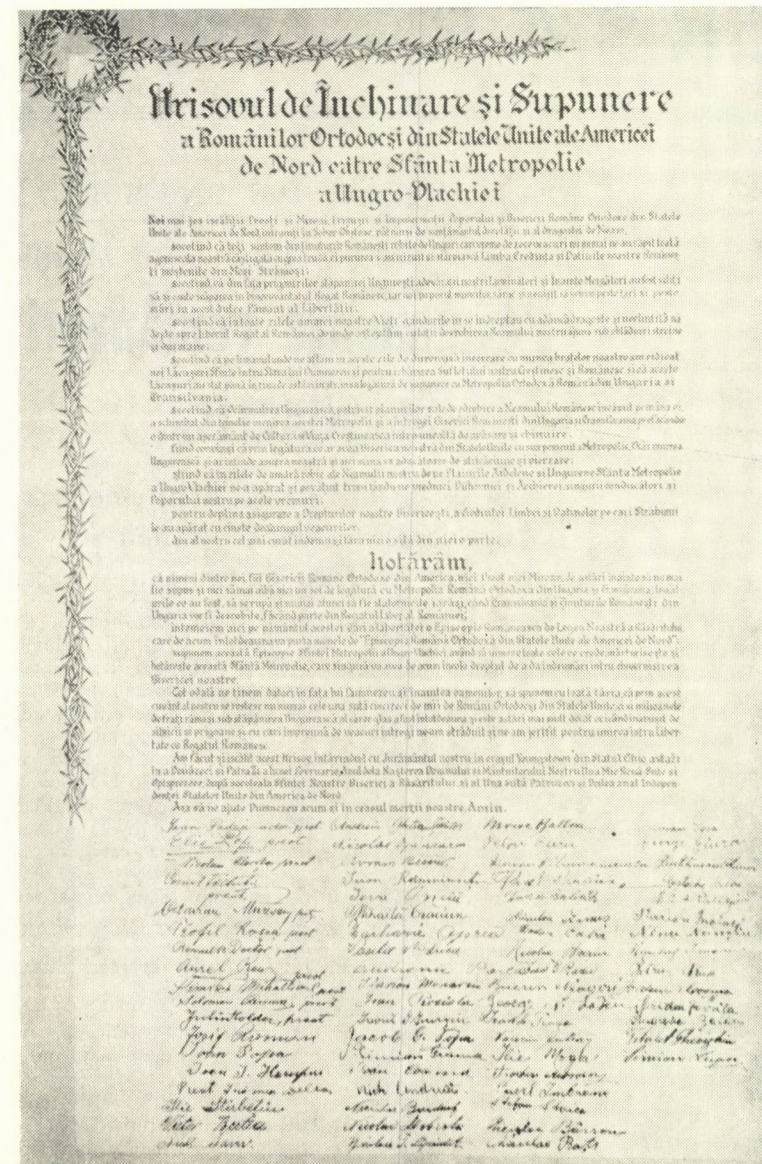
Dr. ANTONIE PLAMADEALA
Episcop

COMUNICARE

Între 25 aprilie—14 mai a. c., Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin al Bisericii Ortodoxe Române — însoțit de I. P. S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, P. C. arhid. Ioan Bănățeanu, secretarul cabinetului patriarhal, și d-l Nicolae Mihăiță, secretarul Sectorului Relații Externe Bisericești — va efectua o vizită în Statele Unite ale Americii și Canada, pentru a participa la festivitățile prilejuate de semicentenarul înființării Episcopiei Misionare din America.

Cu acest prilej vor fi vizitate principalele centre în care se găsesc românii din aceste țări.

Reținem faptul că va fi prima vizită a unui patriarh al Bisericii Ortodoxe Române pe continentul nord american.

Permanențe românești în America

(Continuare din pag. a 7-a)

înainte de „Sfatul Țării” și de „Alba Iulia” — au redactat un „Hrisov de închinare și supunere a Românilor ortodocși din Statele Unite ale Americii de Nord către Sfânta Mitropolie a Ungrovlahiei”. Așadar toți românii de acolo, indiferent din care provincie sau de sub care stăpînire pleaseră de acasă — și cei mai mulți pleaseră din provincii care se mai aflau încă sub stăpîniri străine — se declarau una și sub o singură obște bisericească și anume cea a capitalei românești, a capitalei tuturor românilor, Mitropolia de la București.

Hrisovul acesta e un hrisov de titlu de mare noblete, de patriotism viu și lucrativ, de care au dat dovadă românii americani de la 1918. Ei au simțit toți și au hotărât împreună că trebuie să fie cu Țara să aparțină Bisericii Mame — nu-ți poți schimba mama! — și n-au stat mult pe gânduri, ci au trecut repede de la simțire și gând la faptă. Cum să fi aparținut ei de o Biserică dintr-o țară care îi împila pe frații lor

de acasă, din Transilvania, care urmărea „zdrobirea neamului românesc!”. În anul acesta, 1979, se împlinesc 50 de ani, vreme rotundă de jumătate de veac, de la un alt mare eveniment din viața românilor americani: înființarea primei lor episcopii, pe pământ american. Evenimentul va fi desigur cinstit după cuviință. Va fi un nou și mare prilej de manifestare a sufletului românesc din lumea cea nouă. Ne vom aduce aminte toți, cei de acasă și cei din America, de cei care acum cincizeci și șaiszeci de ani au pus bazele organizării bisericești a românilor de peste ocean și au lăsat un Testament sfânt care trebuie respectat cu acel respect pe care îl datorăm, în sfințită și bunăcuviință, strămoșilor. Încă cei din Youngstown, Ohio, din 1918, hotărâseră înființarea unei episcopii. Ei scriau: „Intemeem aici pe pământul acestei țări a libertății o Episcopie Românească de legea noastră a răsăritului”, iar în paragraful următor declarau: „Supunem această Episcopie Sfintei Mitropolii a Un-

grovlahiei, avînd să urmeze toate cele ce crede, mărturisește și hotărăște această Sfântă Mitropolie, care singură va avea de acum încolo dreptul de a da îndrumări întru chivernisirea Bisericii noastre”. Șaptezeci de delegați ai celor 150.000 de români din S. U. A. — așa spune Hrisovul — au întărit cu semnăturile lor această Hotărîre.

Organizarea bisericească a românilor americani împlinesc în aprilie 1979 cincizeci de ani. Să dăm aniversării strălucirea pe care o merită. Sintem convingși că și acolo, românii americani din S. U. A. și Canada, vor sărbători-o cu sufletele deschise, cu bucurie, în limba de acasă și după obiceiul strămoșesc, „uniți în cuget și-n simțiri”. Își vor cînta fără îndoială cîntecele de pe Mureș și de pe Tîrnave, vor seca iară și iară dintr-o sorbire apele despărțitoare de frați, vor recita poeziile pe care le știu încă din copilărie, din Coșbuc și Goga, din Dimitrie Bolintineanu și din Alexe Mateevici, vor cînta în lacrimi „Doina” și „Limba noastră”, „Pe-al nostru steag” și „Deșteaptă-te Române”. Și, aici și acolo, ne vom ruga împreună lui Dumnezeu, cu mulțumită și cu cerere, să ne dea tuturor sănătate, zile bune și îndelungate.

Hotărâm.

Hotărâm să ne închinăm și să ne supunem Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei, avînd să urmeze toate cele ce crede, mărturisește și hotărăște această Sfântă Mitropolie, care singură va avea de acum încolo dreptul de a da îndrumări întru chivernisirea Bisericii noastre. Șaptezeci de delegați ai celor 150.000 de români din S. U. A. — așa spune Hrisovul — au întărit cu semnăturile lor această Hotărîre.

Hotărâm să ne închinăm și să ne supunem Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei, avînd să urmeze toate cele ce crede, mărturisește și hotărăște această Sfântă Mitropolie, care singură va avea de acum încolo dreptul de a da îndrumări întru chivernisirea Bisericii noastre. Șaptezeci de delegați ai celor 150.000 de români din S. U. A. — așa spune Hrisovul — au întărit cu semnăturile lor această Hotărîre.

Semnificația unui moment jubiliar

(Continuare din pag. a 7-a)

zarea canonică a Ortodoxiei românești pe continentul american și, de asemenea, asupra evoluției ei ulterioare.

În primul rînd trebuie reținut faptul că, deși plecați din locurile natale și cu trecerea vremii născuți pe pământ american, ortodocșii români de peste Ocean n-au uitat originea lor, n-au părăsit limba și datinile strămoșești, n-au pierdut identitatea etnică. Pe deasupra, nu s-au înstrăinat de Biserica-mamă spre care au privit mereu ca singura în stare să-i ajute în conservarea dreptei lor credințe. Este interesant apoi că deși provenind, pînă în anul realizării statului unitar național român, din provincii aflate sub stăpînire străină, românii americani se vor ridica peste considerentele originii lor locale adresîndu-se Mitropoliei Ungrovlahiei. Era semnul conștiinței că aparțin unei singure Biserici Ortodoxe Române, pe care o înțelegeau unică, nu fragmentată.

În plus, deși supuși naturalei influențe a mediului în care trăiau, confrății noștri din „lumea nouă” au manifestat continuu voința de a menține legătura cu Sfîntul Sinod de acasă a cărui autoritate n-au contestat-o nici cînd, bine știind că nu pot exista ca Biserică în afara rînduieiilor canonice.

Ce s-a împlinit însă după crearea Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America? Așa după cum arătam, împlîindu-se rînduielele legitime, episcopul mult dorit a sosit și activitatea bisericească a intrat pe făgaș nou, înregistrîndu-se progrese evidente în toate direcțiile. Era și timpul, căci restul enicitațiilor cu credințioși ortodocși, unele mai vechi și cu aderenți mai numeroși, începeau de asemenea să se consolideze făcînd tot mai vizibilă prezența ortodoxă printre celelalte confesiuni și denominațiuni.

A apărut și s-a dezvoltat astfel comunitatea ortodoxă americană formată din eparhii depinzînd de Bisericile-mame, printre care Episcopia Misionară Ortodoxă Română. Al doilea război mondial însă, urmările lui, evoluția societății americane, unele împrejurări legate de perioadele parcurse, au afectat vizibil eparhiile ortodoxe din America. Cit privește

eparhia noastră, n-a rămas nici ea în afara evenimentelor. Pe deasupra, s-a împlinit ca episcopul Policarp Morușcu, întors în țară pentru a participa la lucrările Sfîntului Sinod, să fie surprins aici de izbucnirea războiului și să nu mai ajungă să revină printre eparhiile săi. Începe perioada lungă de frîmțări, marcată de numeroase dificultăți. Nu mai puțin s-a încuibat ideea, de altfel greșită și întemeiată pe considerente trecătoare, că americanii de origine română se autohtonizează pînă într-atît încît își devin lor suficienți, ceea ce pe plan bisericesc a dus la formula „ortodoxiei americane”.

Perioada aceasta dificilă care a sfîșiat conștiința majorității fraților noștri de peste Ocean, începe să treacă. Revitalizarea enicitațiilor în S. U. A. și politica multiculturalismului în Canada, trăsături esențiale ale societății americane din vremea noastră, împropățarea continuă a grupurilor etnice de peste Ocean, contactele tot mai frecvente ale acestora cu țările de baștină, îmbunătățirea progresivă a situației internaționale și a relațiilor dintre state etc., schimbă evident datele problemei. Sub raport bisericesc de asemenea, în locul epocii de încălcare a rînduieiilor canonice, de libertinaj și arbitrar se instaurează încet dar sigur întoarcerea la normal.

În această atmosferă, aniversarea momentului considerat a reprezenta întemeierea Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America apare ca punctul de plecare al unei noi etape în istoria Ortodoxiei românești de peste Ocean, pe care n-o putem vedea altcum decît strîns legată de neamul din care a odrăslit și de Biserica-mamă din care a purces.

În asemenea context e desigur potrivit să ne reamintim și de cuvintele episcopului Policarp Morușcu, asemănătoare unui testament: „...Țara-mamă și Biserica-mamă sînt datorate să facă efortul de a susține și menaja ramura. Întînsă peste Ocean, din arborele poporului român... Să ajute în primul rînd Biserica (scil. din America) să-și poată împlini misiunea, ca singura instituție în stare să alimenteze conștiința românească și creștinească ortodoxă, ... singura cetate de apărare și rezistență a sufletului românesc.”

Românii americani și „Astra” (1903-1914)

— Legături culturale —

Prin activitatea sa multilaterală, desfășurată în diferite ramuri ale culturii și științei, în domeniul vieții practice, unde a urmărit cu prioritate ridicarea și luminarea maselor țărănești, „ASTRA” a devenit un însemnat centru cultural în jurul căruia au început să graviteze toate speranțele de progres ale „inteligenței” românești.

Datorită acestei orientări progresiste, influența și popularitatea ei a crescut și s-a extins în toate comunele Transilvaniei și Banatului.

Atunci cînd la sfîrșitul secolului al XIX-lea, politica de deznacionalizare practică de statul dualist austro-ungar față de popoarele din imperiu care luptau pentru libertate națională, a silit mii de țărani români să emigreze în România, în S. U. A. și Canada, renumele ASTREI a trecut odată cu ei în „lumea nouă”.

Ajunși pe pământul american, ei s-au organizat treptat, în spiritul tradițiilor din patria de origine, în cadrul noilor comunități românești, constituite în marile orașe industriale americane Youngstown, Erie, Indiana, Harbor, Pittsburgh, Chicago, Detroit, New York.

În toate orașele americane unde s-au stabilit emigranții români, s-au înființat pentru satisfacerea necesităților culturale, societăți de ajutor și cultură, avînd menirea încă de la constituire să contribuie totodată la recunoașterea identității lor etnice în fața străinilor.

Pentru a distinge această identitate în cadrul societății americane, ele au primit în majoritate nume care au avut acolo o profundă semnificație națională sau istorică („Unirea Română”, „Ulpiu Traiană”, „Sentinela Română”, „Transilvania”, „Carpatina” etc.). În cadrul lor, pentru a continua tradițiile locurilor de origine și viața națională românească, s-au organizat manifestări culturale-istorice și bibliotecii cu cărți, reviste și ziare românești.

Călăuzite în activitatea lor de idealurile de unitate culturală și națională, societățile de ajutor și cultură ale românilor americani au inițiat și stabilit legături de colaborare cu cei rămași acasă, au urmărit cu

interes viața lor social-economică, culturală și politică prin intermediul publicațiilor trimise din patria-mamă.

În cadrul acestor relații de colaborare se înscriu ca un factor de sprijin în refacerea vieții culturale românești, pe pământul american, legăturile ASTREI cu Societățile de ajutor și cultură „Unirea Română” din Youngstown, Ohio, „Ulpiu Traiană” din Erie Pa., „Sentinela Română” din Fort Wayne, Indiana.

Din corespondența trimisă „ASTREI”, între 1903—1914, spicim unele interesante mărturii documentare care atestă sprijinul cultural de interes acordat de „ASTRA” și tendințele de unitate culturală și națională ale românilor americani.

La 21 octombrie 1903, Societatea „Unirea Română” se adresează comitetului central al „Asociațiunii” cu rugămintea de a sprijini acțiunea „pentru formarea unei mici biblioteci pe seama societății (noastre n. n.) din cărți folositoare...”

Comitetul de conducere al ASTREI răspunde afirmativ.

Peste puțin timp, după ce cărțile donate de „ASTRA” au ajuns în S. U. A., Societatea „Unirea Română” mulțumește la 10 ianuarie 1904, „cu bucurie pentru cărțile trimise și (pentru n. n.) bunăvoința care prin frumoasa donațiune ne-ați arătat-o”.

La 26 iulie 1909, Societatea de ajutor și cultură „Ulpiu Traiană”, în scrisoarea adresată „Asociațiunii”, aduce la cunoștință că „Societatea noastră, „Ulpiu Traiană” din Erie Pa., împlinesc aproape 3 ani de existență de la înființare, deci după o muncă fără preget... societatea noastră cu drept cuvînt putem zice, căci a înaintat foarte mult, atît moral, cît și material, în timp așa de scurt a devenit în cea stare plăcută, că pe ziua de 6 septembrie a(nul) c(urent) să-și sfințească falnicele ei drapele național și american. Îți saltă inima de bucurie cînd (noi n. n.) vedem, căci aici pe pământul străin american, al libertății se desfășoară cel mai scump odor al națiunii noastre, care după cum știm cu toții în patria-mamă din nefericire nu ne este permis a le desfășura, avînd totodată în vedere căci scopul acestei

mari serbări naționale, e menită spre a ne ridica vaza națiunii noastre, străinilor, și a întări simțul național între frații români. Dar în speranța căci și onor.(ata) Asociațiune ne va da tot sprijinul, ca și celelalte societăți, atît moral cît și material, ne-am luat permisiunea de a procura un cui pentru baterea în drapelul național cu inscripția onor.(atei) Asociațiunii, crezînd prin aceasta, căci și onor.(ata) Asociațiune își va eterniza dragostea și iubirea față de scumpa noastră societate.” La 2 septembrie 1909, „președintele Iosif Sterca Suluțiu, confirmă acordul „ASTREI” să fie reprezentată la această manifestare cu caracter național și invită pe președintele Societății „Ulpiu Traiană”, D. Rodeanu și secretarul Dumitru Vîlcu, anunța „ASTRA” că „scrisoarea Dv. s-a citit în fața adunării ținută la 3 sept.(embrie) 1909, făcînd o frumoasă impresie tuturor membrilor, vîzînd dragostea onor.(atei) Asociațiunii, păstrată pentru scumpa noastră Societate. Veți ști că cuiul Dv. s-a bătut în steagul național al 2-lea în numărul celorlalte cuiu”. În scrisoare, se arată totodată, că societatea „Ulpiu Traiană” a „fost bine reprezentată în fața străinilor, toți admirau convoiul compus din 24 drapele ale societății”.

Peste cinci ani, la 3 februarie 1914, o altă societate a românilor americani, intitulată sugestiv „Sentinela Română” anunța comitetul central al „ASTREI” că a trimis „o sumă de 150 coroane pentru ridicarea monumentului Aurel Vlaicu” și cere prin intermediul lui M. T. Lăpedat, ca suma primită să-i fie confirmată.

Nu putem încheia această scurtă evocare, fără a sublinia încă odată, importanța cunoașterii acestor momente impresionante din trecutul luptei pentru unitate culturală și națională a poporului nostru, luptă care s-a declanșat atunci cu deosebită intensitate și în S. U. A., pînă la formarea statului național unitar român, la 1 decembrie 1918.

Mircea Stoia

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P. O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehoredactor: Diac. Ezechil Oancea.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.